

PALKANSAAJASTA ITSENSÄ TYÖLLISTÄJÄKSI

Naisyrittäjyyden näkökulmasta

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Liiketoiminnan kehittäminen

Visamäki syksy 2016

Outi Sirviö

VISAMÄKI

Liiketoiminnan kehittäminen

Tekijä	Outi Sirviö	Vuosi 2016
Työn nimi	Palkansaajasta itsensä työllistäjäksi – naisyrittäjyyden näkökulmasta	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena on palkansaajasta itsensä työllistäjäksi naisyrittäjyyden näkökulmasta. Työssä kuvaillaan yrittäjyyden sekä naisyrittäjyyden keskeisiä piirteitä sekä eroja miesyrittäjyyteen. Työn tarkoituksena on tutkia naisyrittäjyyden näkökulmasta yrityksen perustamiseen liittyvää toimintaa, verkostoja sekä rahoitusmahdollisuuksia.

Työ on rajattu koskemaan naisyrittäjyyttä ja heidän mahdollisuuksiaan ja motiiveja työllistää itsensä oman yrityksen kautta. Suomessa on Naisyrittäjiä noin 80 000, joka on noin kolmannes kaikista suomalaisista yrittäjistä.

Tutkimustyön tavoitteena oli selvittää naisyrittäjien tyytyväisyyttä tekemäänsä valintaan siirtyä palkkatyöstä itsensä työllistäjiksi. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Tiedot kerättiin naisyrittäjiltä puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Haastattelujen kautta haluttiin kuulla naisyrittäjien kokemuksia siitä, miten he aloittivat yrittäjinä, millaisia haasteita he ovat kokeneet yrittäjyydessä, kuinka tärkeitä verkostot ovat ja miten he kokevat eron nais- ja miesyrittäjien kesken.

Tutkimuksen teoriaosuudessa käsitellään yrittäjyyttä yleisesti sekä naisyrittäjyyttä tarkemmin, neuvontapalveluja, verkostoja sekä rahoitusvaihtoehtoja. Empiirisessä osiossa kolme naisyrittäjää kertovat omakohtaisia kokemuksiaan yrittäjyydestä. Tutkimusosion naisyrittäjät ovat toimineet yrittäjinä alle vuodesta kuuteen vuoteen.

Tutkimus osoitti, että naisyrittäjät ovat tyytyväisiä valitsemaansa tiehen. Palkkatyöhön ei kaipaakaan takaisin kukaan ellei taloudellinen tilanne niin pakota. Verkostojen tärkeys nousi esille. Toisaalta itsensä johtaminen ja itsestään huolehtiminen koettiin hankalaksi.

Avainsanat Yrittäjä, naisyrittäjä, verkostoituminen, yksinyrittäjä

Sivut 53 sivua, joista liitteitä 2 sivua

VISAMÄKI

Degree Program in Business Development

Author	Outi Sirviö	Year 2016
Subject	From employee to self-employed, perspective of a female entrepreneurship	

ABSTRACT

The topic of this Thesis is from employee to self-employment from the point of view of a female entrepreneur. The thesis explains features of an entrepreneur and differences between a female entrepreneur and a male entrepreneur. The objective of the Thesis was to research how to start a business, what kinds of networks and financing possibilities are available for a female entrepreneur.

The Thesis is based on definition of a female entrepreneur and their possibilities and motivations to start a business and become a self-employment. There are approximately 80 000 female entrepreneurs in Finland, which is third of all Finnish entrepreneurs.

The aim was to find out how satisfied female entrepreneurs were with a choice between paid employee and self-employment. The research method was qualitative.

The empirical part of the Thesis was implemented as a half-structured interview. The results of the interviews will be figuring out how female entrepreneurs started their business and what kinds of challenges they have faced. The results will also exploit in figuring out how important networks are for a female entrepreneur and how they experience differences between a female entrepreneur and a male entrepreneur.

The theory part is based on definition of entrepreneur and female entrepreneur more closely, what kinds of consultation services, networks, and financing possibilities are available. In the empirical part, three female entrepreneurs were interviewed. Interviewees have entrepreneur experience from less than one year to six years.

Female entrepreneurs were satisfied with their choices between paid employee and self-employment. If their financial situation will not worsen, entrepreneurship will continue. Self-Management and taking care of itself, were found difficult.

Keywords Entrepreneur, women entrepreneur, network, self-employment
Pages 53 pages including appendices 2 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	YRITTÄJÄ	3
2.1	Yrittäjän määritelmiä	3
2.2	Yritykset Suomessa.....	4
2.2.1	Yksinyrittäjien määrä kasvussa.....	4
2.3	Miten ja miksi ryhtyä yrittäjäksi	6
2.4	Yritystoiminnan muodot	7
2.5	Vaihtoehtona kevytyrittäjäyys	9
3	NAISYRITTÄJYYS	10
3.1	Toimialat.....	12
3.2	Naisyrittäjyyden historiaa	13
3.3	Eroavaisuudet miesyrittäjistä.....	14
3.4	Naisyrittäjyyden haasteita ja esteitä.....	15
3.4.1	Itsensä johtaminen	16
3.4.2	Perhevapaat.....	16
3.4.3	Ikä, jaksaminen ja muut haasteet.....	17
3.5	Neuvontapalvelut.....	18
3.6	Verkostoituminen.....	19
3.6.1	Yrityskummit ja mentorointi	20
4	RAHOITUS	21
4.1	Ulkoiset rahoituslähteet.....	22
4.2	Muita rahoitusmuotoja	23
4.3	Vastikkeettomat tuet	24
4.3.1	Työttömyysturva starttirahaksi	24
4.3.2	Vääristökö starttiraha kilpailua.....	25
4.4	Naisyrittäjyyslaina	25
4.5	Maaseutuyrittäjien tuki.....	26
4.6	Talouden seuranta	26
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	27
5.1	Tutkimusmenetelmä	27
5.2	Kvalitatiivisen tutkimuksen tutkimusprosessi.....	28
5.3	Aineiston keruu ja viitekehys	29
5.4	Tutkimuskysymykset	29
5.5	Aineiston analyysimenetelmä	30
5.6	Tutkimuksen luotettavuus	30
5.7	Tutkimuskohde.....	31
6	TUTKIMUSTULOKSET	32
6.1	Polku yrittäjäksi	32
6.2	Palkkatyön ja yrittäjyyden erot	33

6.3	Osaamisen ylläpitäminen ja itsensä johtaminen	33
6.4	Rahoitus.....	34
6.5	Yritystoiminnan kasvattaminen	35
6.6	Naisyrittäjyyden haasteet ja naisyrittäjyyden ennakkoluulot	35
6.7	Verkostoitumisen tärkeys ja kilpailijat	38
6.8	Paluu takaisin palkkatyöhön	38
6.9	Yrittäjän tuki ja asema Suomessa	39
6.10	Yhteenveto	40
6.11	Itsensä työllistäminen palkkatyön vaihtoehtona	43
6.12	Naisyrittäjien itsensä johtaminen	44
6.13	Verkostoitumisen merkitys	44
7	POHDINTAA	45
	LÄHTEET	48
Liite 1	Haastattelurunko yrittäjille	

1 JOHDANTO

Itsensä työllistäminen eli yrittäjyys on tällä hetkellä hyvin pinnalla oleva ja ajankohtainen aihe. Taloudellinen tilanne ja tietynlaiset taantumaiset työmarkkinoilla, jatkuvien yritysten yhteistoimintaneuvottelujen ohessa, voi saada työkäiset ihmiset ajattelemaan työn tekemistä itselleen eli yrittäjänä.

Irtisanomisuhan alla olevalle tai irtisanotulle henkilölle itsensä työllistäminen voi olla yksi keino työllistyä. Saattaa olla, että itsensä työllistäminen on jopa helpompaa, kuin löytää uusi työpaikka avoimilta työmarkkinoilta.

Työttömyysprosentit ovat olleet kasvussa jo pitkään. Pientä valoa on kuitenkin näkyvissä, sillä työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen (2016) mukaan lokakuussa 2016 Suomessa oli työttömiä työnhakijoita 328 900 henkilöä. Määrä on peräti 8 700 vähemmän kuin vuosi aiemmin. Miesten työttömyys laski selvästi enemmän kuin naisten. Työttömistä työnhakijoista oli miehiä 55 prosenttia ja naisia oli 45 prosenttia. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2016. Työllisyyskatsaus.)

Avoimia työpaikkoja oli lokakuun lopussa työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen (2016) tietojen mukaan tarjolla 40 000 kappaletta, joita oli tarjolla 3 700 enemmän kuin vuosi aiemmin.

Positiivisia uutisia yrity maailmasta on se, että Tilastokeskuksen (2016) mukaan yritysten konkurssien määrä väheni tammi–elokuun aikana 5,6 prosenttia edellisvuodesta. Kyseisenä ajanjaksona konkurssreja pantiin viireille 1 668 kappaletta (Tilastokeskus, 2016. Konkurssien määrä väheni yms.).

Myönteiseltä näyttää myös hallituksen pyrkimykset kaventaa työttömien mahdollisuuksia aloittaa yrittäjänä. Hallitus on tehnyt eduskunnalle esityksen työttömyysturvalain muutoksesta siten, että työttömyyspäiväraha olisi mahdollista käyttää starttirahana. Tämä saattaa osaltaan kannustaa monia siirtymään työttömyyden tilasta kohti yrittäjyyttä. Lakiesityksessä mahdollistettaisiin myös sivutoimisen yrittäjän siirtyminen päätoimiseksi yrittäjäksi starttirahan turvin. Lain toteutuessa, tämä voisi madaltaa paljonkin erityisesti naisten siirtymistä päätoimisiksi yrittäjiksi.

Työn palkansaajasta itsensä työllistäjäksi fokus on rajattu koskemaan naisyrittäjyyttä ja naisten mahdollisuuksia työllistää itsensä oman yrityksen kautta. Naisten osuus päätoimisista yrittäjistä oli Suomessa 33 prosenttia vuonna 2014.

Aihe sekä sen rajaaminen naisyrittäjyyden näkökulmaan on valittu, koska yrittäjyys ja sen suomat mahdollisuudet ovat kiinnostavat tämän päivän työmaailmassa. Tavoitteena on myös selvittää miten naisyrittäjät johtavat itseään ja mitkä ovat verkostojen merkitykset naisyrittäjille.

Naiset yrittäjinä ovat suomalaisen kilpailukyvyn ja koko yhteiskunnan hyvinvointia ajateltaessa huomattava ja merkittävä voimavara. Muutokset elinkeinorakenteessa sekä palveluyrittäjyyden kasvaessa tämän myötä, kysyntä luo naisyrittäjille runsaasti uusia mahdollisuuksia. Naisyrittäjien osuus onkin erittäin merkittävä tällä hetkellä juuri hyvinvointi- ja hoivaaloilla. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2012, yrittäjyyskatsaus, 131.)

Työlle ei ole toimeksiantajaa eikä sen taustalla ole organisaatiota, vaan työn tilaajana toimii itse kehittämistyön tekijä.

Opinnäytetyö muodostuu johdannon lisäksi kuudesta luvusta, joissa käsitellään niin yrittäjyyttä, naisyrittäjyyttä, rahoitusmahdollisuuksia sekä naisyrittäjien omia kokemuksia.

Johdanto keskittyy tutkimuksen taustoihin ja tavoitteisiin. Toinen luku käsittelee yrittäjyyttä Suomessa ja eri yritysmuotoja sekä mahdollisuuksia ryhtyä yrittäjäksi. Kolmannessa luvussa määritellään naisyrittäjyyttä, tutkitaan eroavaisuuksia miesten yrityksistä, mahdollisuuksia ja voimavaroja, neuvontapalveluja ja verkostoja. Neljännessä luvussa käydään läpi yrityksen rahoitusmahdollisuuksia, niin ulkoisia lainoja kuin vastikkeetto- miakin tukia.

Viidennessä luvussa esitellään kvalitatiivisen tutkimuksen toteuttaminen. Tutkimuksessa kerättiin tiedot naisyrittäjiltä puolistrukturoiduilla haastattelulla. Haastateltavina oli kolme eri-ikäistä ja eri alojen naisyrittäjää. Luvussa käydään läpi tutkimuksen tavoitteet ja toteutus. Luvussa tarkastellaan myös tutkimuksen luotettavuutta. Kuudennessa luvussa käydään läpi tutkimuksen tulokset, yhteenveto ja johtopäätökset sekä tehdään jatko-tutkimusehdotus. Viimeisessä luvussa on pohdintaa aiheesta.

2 YRITTÄJÄ

Yrittäjyys lähtee siitä, että on olemassa idea ja henkilö, joka haluaa idean toteuttaa. Idea sisältää usein riskejä, mahdollisuuksia, ajatuksia merkityksellisistä ja tärkeistä aikaansaannoksista.

Pelkkä idea ei ole riittävä, vaan sen toteuttamiseen tarvitaan henkilö eli yrittäjä, joka on valmis uurastamaan täysillä asian eteen. Yrittäjällä on oltava jotain, mitä hän myy, asiakkaita, joille hän myy sekä realistiset hinnat myymälleen tuotteelle tai palvelulle. (Pyykkö, 2011, 19–20.)

Yrittäjäksi ryhtymisen taustoilta löytyy hyvin erilaisia tarinoita. Pitkään mielessä olleesta ajatuksesta kasvaa unelma, josta tulee lopulta suunnitelma. Siinä vaiheessa, kun yrittäjyys tulee mieleen ensimmäisen kerran, ajatusta ei voi enää perua. (Jääskeläinen, 2015, 94.)

”Moni yrittäjäksi alkanut kuvaa tunnetta hyppäämisenä, lentämisenä tai ensiaskelten ottamisena” (Jääskeläinen, 2015, 93).

2.1 Yrittäjän määritelmiä

Yrittäjän virallinen määritelmä riippuu siitä, mistä näkökulmasta ja kenen viranomaisen kantilta asiaa katsoo. Esimerkiksi työttömyysturvassa yrittäjä määritellään eri tavalla kuin esimerkiksi muussa lainsäädännössä.

Yleisesti yrittäjäksi katsotaan henkilö, joka yksin tai yhdessä muiden kanssa harjoittaa liiketoimintaa yrityksessä, jonka tavoitteena on voitto. Yrittäjän toimintaan liittyy aina myös riskin ottaminen. (NewCo Helsinki, 2016, 7).

Keskeinen kriteeri yrittäjälle on yrittäjäeläkevakuutus, jonka tulee olla voimassa kuluvan vuoden viimeisellä viikolla. Sekä sivutoimimisesti että kausiluonteisesti toimivankin yrittäjän tulee ottaa yrittäjäeläkevakuutus, mikäli edellytykset siihen täyttyvät. Yrittäjäksi palkkatyössä oleva henkilö katsotaan myös silloin, jos yrittäjän töistä saatavat tulot ylittävät palkkatulot. Yrittäjäksi luetaan myös silloin, jos yrittäjätulot ylittävät vuosittain määritettävän tulorajan. Suurimmassa osassa tapauksia erot yrittäjän ja palkansaajan välillä ovat selvät, mutta joskus ongelmatapauksiakin esiintyy. (Tervo & Haapanen, 2007, 30.)

Työttömyyspäivärahan hakijalle voi tulla yllätyksenä se, että työvoimaviranomainen katsoo hakijan yrittäjäksi, mikäli tämä on tehnyt ansiotyötä olematta työsuhteessa. Uusi työttömyysturvalaki ei välttämättä ole tavoittanut kaikkia.

Työttömyysturvalain 1 luvun 6§:ssä määritellään, mitä yrittäjällä tarkoitetaan työttömyysturvassa. Sen mukaan yrittäjä-määritelmä on laajentunut vuoden 2016 alusta siten, että yrittäjinä pidetään myös sellaisia henkilöi-

tä, jotka eivät ole velvollisia ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaista eläkevakuutusta eli YEL- tai MYEL- vakuutuksia. (Lakimiesten työttömyyskassa 2016.)

Yrittäjänä voidaan työttömyyspäivärahaa hakiessa pitää myös sellaista henkilöä, joka omistaa osia osakeyhtiöstä tai on yrittäjän perheenjäsen. Yrittäjäksi henkilö katsotaan myös silloin, kun hän työskentelee osakeyhtiössä olematta kuitenkaan työ- tai virkasuhteessa. Omistusosuus vaikuttaa myös yrittäjyyden määritelmään. Osaomistajaksi katsotaan silloin, jos työskentelee johtavassa asemassa osakeyhtiössä, josta omistaa yksin vähintään 15 prosenttia, tai perheen kanssa yhdessä 30 prosenttia tai perhe omistaa vähintään 30 prosenttia. Yrittäjäksi katsotaan myös sellainen henkilö, joka työskentelee osakeyhtiössä, josta omistaa yksin vähintään puolet, tai perheen kanssa omistaa vähintään puolet tai perhe omistaa vähintään puolet yrityksestä (YTK, 2016).

2.2 Yritykset Suomessa

Tilastokeskuksen yritystilastojen mukaan (2015) vuonna 2015 aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten jälkeen Suomen yrityskanta oli kaikkiaan 319 507 kappaletta. Uusia yrityksiä perustetaan tuhansia vuodessa. Vuonna 2015 Suomessa aloitti toimintansa 28 243 uutta yritystä.

Eniten uusia yrityksiä perustettiin ammatillisen, tieteellisen ja teknillisen toiminnan toimialoilla eli 4 589 kappaletta, joka on 16,2 prosenttia kaikista aloittaneista yrityksistä.

Lopettaneista yrityksistä, joita oli viime vuonna 25 672, eniten yrityksiä lopetti kaupan toimialalla. Lopettaneita kaupan alan yrityksiä oli 4 751 kappaletta, joka on 18,5 prosenttia kaikista vuonna 2015 lopettaneista yrityksistä. (Tilastokeskus, 2015, Yritykset.)

Kotimaassa suomalaiset yritykset työllistävät 1,4 miljoonaa henkilöä. Kymmenien vuosien aikana uudet työpaikat ovat syntyneet Suomessa niin pieniin kuin keskisuuriin yrityksiin. Suurin osa yrityksistä eli peräti 98,9 prosenttia on alle 50 hengen pien- tai mikroyrityksiä. (Yrittäjät, 2015).

2.2.1 Yksinyrittäjien määrä kasvussa

Yhä useampi suomalainen työllistää itse itsensä ja yksinyrittävien määrä on kasvanut Suomessa voimakkaasti viimeisten vuosien aikana. Suomen Yrittäjien tekemän yksinyrittäjäohjelman (2016) tilaston mukaan vuonna 2015 yksinyrittäjiä oli 160 000, joka on 65 prosenttia kaikista yrittäjistä. Yksinyrittäjien lukumäärä on lisääntynyt viimeisten kymmenen vuoden aikana jo noin 40 000 yrittäjällä.

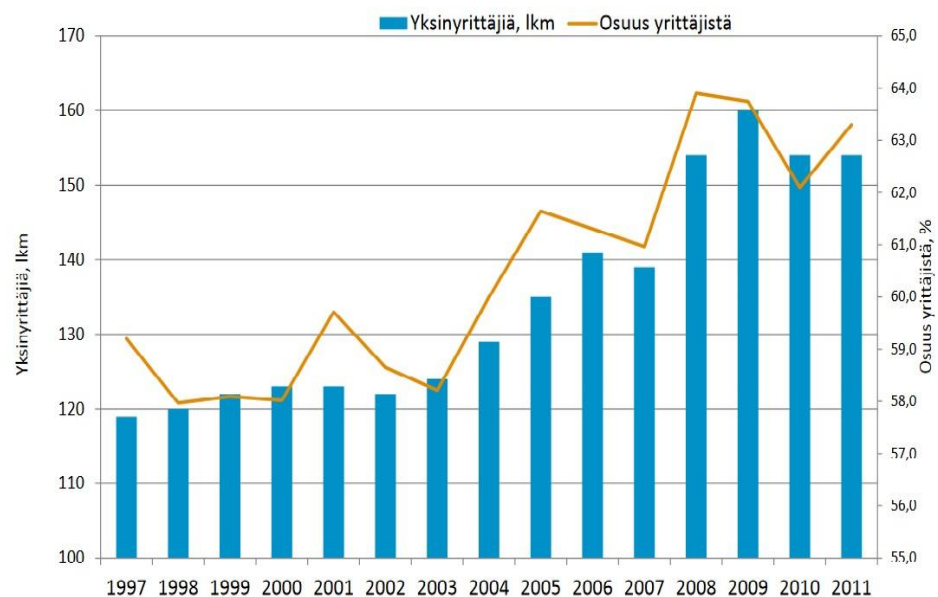
Suurin osa yksinyrittäjistä toimii toiminimiyrityksenä. Kolmannes yksinyrittäjistä harjoittaa yritystoimintaa osakeyhtiönä.

Yksinyrittävät ovat tyytyväisiä toimintansa laajuuteen, eivätkä he koe tarpeelliseksi laajentaa yritystään siten, että jouduttaisiin palkkaamaan työntekijöitä avuksi. Yksinyrittäjät eivät kuitenkaan toimi yksin, vaikka palkattua työväkeä ei olekaan yrityksessä. Monet yksinyrittäjät toimivat kiinteissä yhteistyöverkostoissa muiden oman alan sekä muiden alan yrittäjien kanssa (Yrittäjät, 2016, yksinyrittäjäohjelma).

Kuvassa (1) oranssi viiva kertoo yksinyrittäjien orisenttiosuuden kaikista yrittäjistä ja sininen palkki näyttää yrittäjien määrän.

Yksinyrittäjien määrä ja osuus kaikista yrittäjistä

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus pl. alkutuotanto ja avustavat perheenjäsenet

Kuva 1. Yksinyrittäjien määrä ja osuus kaikista yrittäjistä 1997 – 2011 (Elinkeinoelämän Keskusliitto 2015).

Naisyrittäjien määrä on myös reilussa kasvussa yksinyrittäjien nousevan trendin mukana, vaikka miehet ovatkin edelleen innokkaampia yritysten perustajia. Naisyrittäjistä kolme neljäsosaa työskentelee yksin. Yhden henkilön naisyritysten toimialoina ovat yleensä henkilökohtaiset palvelut, kuten parturi-kampaajat, kotitalouksiin tehtävät siivousalan palvelut sekä hoiva-alan kuten hierojan, fysioterapeutin tai toimintaterapeutin palvelut tai koulutuspalvelut. (Yrittäjät, 2016, yksinyrittäjäohjelma.)

Yksinyrittäminen saatetaan kokea vaativana ja liian vaikeana. Yksinyrittävä ei voi keskittyä vain yhteen tiettyyn, itselle mieluisaan, osa-alueeseen, vaan hänen tulee hallita monenlaisia taitoja monipuolisesti. Yksinyrittäjän aika kuluu siis mieluisten tehtävien lisäksi hyvin paljon myös muun muassa muiden tehtävien kuten kirjanpidon tai laskutuksen parissa. (Raatikainen, 2006, 66.)

2.3 Miten ja miksi ryhtyä yrittäjäksi

Asiasta tietämätön voi kokea yrityksen perustamisen olevan hyvinkin vaikeaa. Se ei kuitenkaan ole vaikeaa tai kallista luuloista huolimatta. Byrokratia saattaa pelottaa tai jännittää monia omasta yrityksestä haaveilevia, mutta yrityksen perustamiseen saa paljon apua eri instansseista.

Yrityksen perustamista varten apua ja neuvoja saa muun muassa Uusyrityskeskuksista, Yritys-Suomi-verkkopalvelusta, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, yrittäjäjärjestöistä sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksista (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2015).

Suomen yrittäjien (2016) mukaan ihmisillä on erilaisia syitä ryhtyä yrittäjäksi.

Syitä ryhtyä yrittäjäksi on muun muassa:

- hyvä liikeidea
- perheen yritystoiminnan jatkaminen
- harrastuksen myötä tullut kiinnostus
- osaaminen omalla alallaan
- mahdollisuus hankkia toimeentuloa
- tilaisuus, sattuma tai hyvä tarjous
- toisen yrittäjän antama esimerkki (Suomen yrittäjät, 2016, Oletko valmis yrittäjäksi).

Yrittäjyyteen liittyvät valinnat ovat aina eräänlaisia luopumispäätöksiä. Yrittäjä joutuu luopumaan pakostakin aina jostain, mutta vastapainoksi hän saa tilalle jotain uutta. Yrittäjäksi haluava voi pohtia sitä, mitä saa yrittäjyydestä ja mitä sen saaminen vaatii. Yrittäjyyttä ei voi katsoa vain ruusunpunaisten lasien läpi, vaan on myös osattava ajatella asiaa peilin toiseltakin puolelta. (Pyykkö, 2011, 71–72.)

Menestyvä yrittäjä haluaa tehdä itsenäistä työtä, hänellä on hyvä ammatitaito ja hän haluaa ottaa vastuuta sekä riskejä. Yrittäjänä menestyy myös kun omaa kyvyn hakeutua itseään hyödyttäviin verkostoihin sekä saa perheen tuen. (Yrittäjät, 2016, Oletko valmis yrittäjäksi.)

Yritystoiminnan aloittavalla täytyy olla sekä halu yrittää että olla tarpeeksi toimiva ja hyvä yritysidea. Työelämän aiemmat kokemukset kantavat pitkälle, lisäksi yrittämisessä vaadittavat tiedot ja taidot tulee olla hallussa. Alkupääoman täytyy olla myös kunnossa. (Yrittäjät, 2016, Oletko valmis yrittäjäksi.)

Yrityksen perustaminen lähtee toimivan liikeidean tekemisestä. Hyvän yritysideoan pohjalta rakennettu liikeidea yhdistetään osaavaan yrittäjään, jotka luovat onnistuneet edellytykset yritystoiminnalle.

Liiketoimintasuunnitelman laatimiseen saa myös ulkopuolista apua tarvittaessa. Apua ja neuvoja liiketoimintasuunnitelman tekemiseen ja sen ideoimiseen voi kysyä muun muassa Uusyrityskeskuksista sekä kuntien Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista. (Yrittäjät, 2016.)

Yrityksen perustaminen jatkuu yritysmuodon valinnalla, luvanvaraisuuden selvittämisellä, perustamisilmoituksen tekemisellä yritystietojärjestelmään. Perustamisilmoituksella voidaan tehdä ilmoitus myös kaupparekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin sekä ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi. Yrittäjän tulee huolehtia myös kirjanpidon järjestämisestä sekä yritystoiminnassa tarvittavien vakuutusten ottamisesta. (Yrittäjät 2016.)

2.4 Yritystoiminnan muodot

Kun yritystä aloittaa perustamaan, on ensimmäiseksi ratkaistava yritysmuoto. Tähän vaikuttaa muun muassa yrityksen toiminnan luonne, pääoman tarve, yrityksen perustamiseen ja toimintaan osallistuvien määrä, verotus sekä vastuukysymykset (Yritys-Suomi, 2016).

Yhtiö- eli yritysmuotoja ovat

- yksityinen elinkeinonharjoittaja
- avoin yhtiö
- kommandiittiyhtiö
- osakeyhtiö
- osuuskunta
- franchising (Yrittäjät, 2014).

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana eli **toiminimiyrittäjänä** toimiva tekee itse kaikki sitoumukset ja allekirjoittaa sopimukset omalla nimellään. Toiminimellä toimiva elinkeinonharjoittaja vastaa kaikista sitoumuksista kaikella liikkeeseen kuuluvalla ja henkilökohtaisella omaisuudellaan. Toiminimiyrittäjä voi myös nostaa yrityksestä varoja halutessaan.

Yrityksen omaisuus ei eroa yrittäjän henkilökohtaisesta omaisuudesta kuin kirjanpidollisesti.

Toiminimen voi perustaa tekemällä maksullisen perustamisilmoituksen kaupparekisteriin.

Perustamisilmoituksen tulee tehdä sellainen elinkeinonharjoittaja, joka harjoittaa luvanvaraista elinkeinontoimintaa, harjoittaa yritystoimintaa erillisessä liiketilassa ja käyttää muita apulaisia kuin puolisoaan. (Yrittäjät, 2014.)

Avoimen yhtiön perustavat aina kaksi tai useampi yhtiömies yhtiösopimuksella. Avoin yhtiö tulee ilmoittaa kaupparekisteriin ennen toiminnan aloittamista.

Avoimen yhtiön pääoma muodostuu yhtiömiesten panoksista, jotka he ovat sijoittaneet yhtiöön. Panos voi olla joko rahaa, tavaraa tai työpanos. Avoimen yhtiön pääoma on yhtiömiesten vapaasti käytettävissä ja koska avoimen yhtiön osakkaat eli yhtiömiehet ovat rajoittamattomasti vastuussa yhtiön velvoitteista, ei yhtiö joudu selvitystilaan, vaikka pääoma menisikin miinukselle. (Yrittäjät, 2014.)

Avoin yhtiö on hyvää yhtiömuoto erityisesti pienille perheyriyksille, joissa yhteistyö varmasti toimii ja keskinäinen luottamus on vahva. Avoin yhtiö toimii mainiosti aloilla, joissa ammatillisella osaamisella on suuri merkitys (Raatikainen, 2006, 69).

Kommandiittiyhtiön kirjallisen perustamissopimuksen allekirjoittavat kaikki osakkaat. Sopimus on lähes samanlainen kuin avoimessa yhtiössä. Kommandiittiyhtiö tulee ilmoittaa myös kaupparekisteriin ennen toiminnan aloittamista.

Kommandiittiyhtiössä yhtiömiehet sijoittavat yhtiöön pääomapanoksen, joka voi olla avoimen yhtiön tapaan rahaa, tavaraa tai työpanos.

Kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista omalla yksityisellä omaisuudellaan. Velkojan tulee kuitenkin velkoa ensin velkansa yhtiöltä. (Yrittäjät, 2014.)

Yleisin käytetyimmistä yritysmuodoista Suomessa on **osakeyhtiö**. Osakeyhtiö on niin sanottu pääomayhtiö, jossa osakkeenomistajat vastaavat yhtiön velvoitteista sijoittamallaan pääomapanoksella (Yrittäjät, 2014).

Osakeyhtiön perustamiseen tarvitaan vähintään yksi, mutta mukana voi olla myös useampikin henkilö. Kumppanina voi toimia myös juridinen henkilö, joka voi olla esimerkiksi toinen yritys, säätiö, kunta tai valtio. Osakkeiden omistajat eivät ole vastuussa sitoumuksista, joita yhtiössä on. Vastuu rajoittuu yritykseen sijoitettuun pääomaan. Osakeyhtiö on sopiva valinta esimerkiksi keskisuurille ja suurille yrityksille, jotka tarvitsevat pääomaa. (Raatikainen, 2006, 70.)

Osakeyhtiöllä on osakepääomat. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääoma on 2 500 euroa ja julkisen osakeyhtiön 80 000 euroa (Finlex, 2016).

Osakeyhtiö perustetaan laatimalla ensin perustamiskirja, sen jälkeen yhtiöjärjestys, jonka jälkeen merkitään osakkeet ja pidetään perustamiskokous. Perustamiskokouksen jälkeen maksetaan osakepääoma ja lopuksi yhtiö ilmoitetaan kaupparekisteriin. (Raatikainen, 2006, 71–72.)

Uusi osuuskuntalaki tuli voimaan 2014 vuoden alussa. Uusi laki on helpottanut muun muassa **osuuskunnan** perustamista ja hallintoa.

Osuuskunnassa tuetaan jäsenistön taloudenpitoa tai elinkeinoa harjoittamalla taloudellista toimintaa siten, että jäsenet voivat käyttää hyväkseen palveluita, joita osuuskunta tarjoaa.

Osuuskunnalla ei ole kiinteää osuuspääomaa, vaan osuuspääoma vaihtelee jäsenmäärän mukaan. Osuuskuntien jäseneksi voi liittyä kuka tahansa, mutta osuuskunnan tekemät säännöt voivat määrittellä edellytyksiä. (Yrittäjät, 2014.)

Yksi mahdollinen yritysmuoto on myös **franchising**, joka on kahden yrityksen välinen yhteistyömalli. Franchisingissa perustetaan yritys valmiilla, testatulla liiketoimintamallilla, yleensä tunnetun ketjun jäsenenä (Yrittäjät, 2014).

Franchisingin perusajatus on erinomainen, sillä ei ole järkevää jokaisen pienen yrityksen yrittää saada omaa liikeideaansa läpi pienillä resursseillaan. Järkevämpää on voimien yhdistäminen ja yksinkertaistaa asioita. Franchisingilla voidaan näyttää todellista yhteistyön voimaa, jonka tuloista jokainen franchising-yrittäjä pääsee nauttimaan. (Pyykkö, 2011, 28.)

Ensimmäinen Suomessa toiminut franchising-periaatteella toiminut yritys oli Kotirinki-niminen yritys, jonka toimialaan kuuluu kotipalvelujen, kuten kotisiivousten tarjoaminen. Yritys on perustettu vuonna 2002. (Raatikainen, 2006, 96.)

2.5 Vaihtoehtona kevytyrittäjyys

Henkilö, jolla ei ole omaa yritystä, voi työllistää itsensä myös niin sanottuna kevytyrittäjänä. Tulot kevytyrittäjä saa samalla tavalla kuin perinteisenkin yrittäjä eli laskuttamalla työtään muilta.

Kevytyrittäjä ei kuitenkaan tee laskutusta itse, vaan käyttää apuna laskutuspalvelua, joka laskuttaa kevytyrittäjän asiakkaat tämän puolesta. Laskutuspalvelu maksaa kevytyrittäjälle palkkaa sen mukaan, mitä työtä on laskutettu.

Laskutuspalvelu hoitaa myös yrittäjän lakisääteiset maksut kuten ennakonpidätyksen, vakuutusmaksut sekä verot. (Vasek, 2016.)

Kevytyrittäjät tekevät normaalisti keikkatöitä palkkatöidensä ohessa tai ollessaan työttömänä työnhakijana. Hyviä puolia kevytyrittäjyydessä on muun muassa se, että yrittäjän ei tarvitse hallita kaikkia yrittäjyyden koukeroita, koska lakisääteiset asiat hoitaa erillinen laskutuspalvelu.

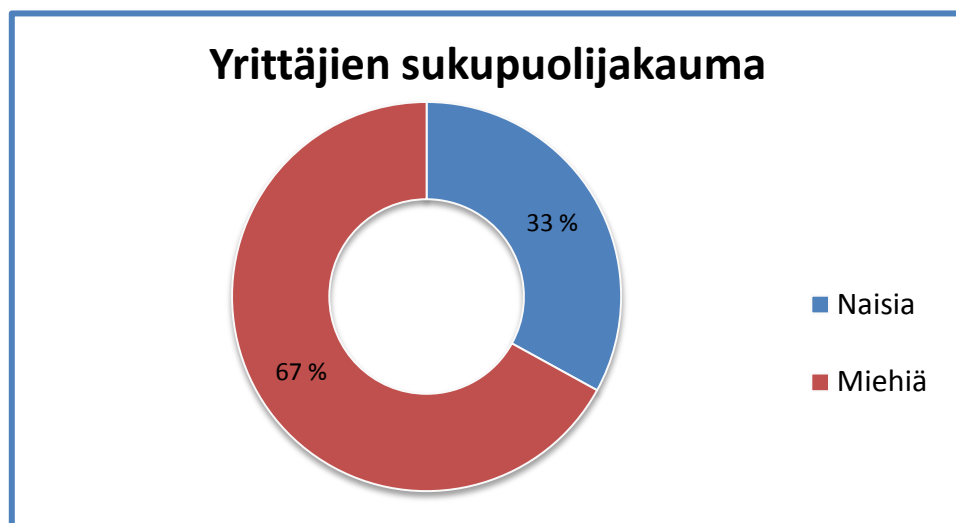
Suomessa on arvioitu olevan noin 50 000 kevytyrittäjää eli henkilöitä, jotka käyttävät laskutuspalveluita. (Lyytinen 2016, Helsingin Sanomat 18.5.2016.)

3 NAISYRITTÄJYYS

Naisyrittäjyys määritellään naisen tai naisten perustamalla yrityksellä, joissa naisilla on yli 50 prosentin omistus tai jossa nainen on johtajana. Koska yrittäjyyttä ei voida määritellä vain yhdellä tavalla, on myös pelkäättään naisyrittäjän määrittely hankala hahmottaa. (KTM, 2005, 21.)

Suomessa on yrityksiä kaikkiaan noin 283 290, joista naisten perustamien yritysten osuus on noin 84 000.

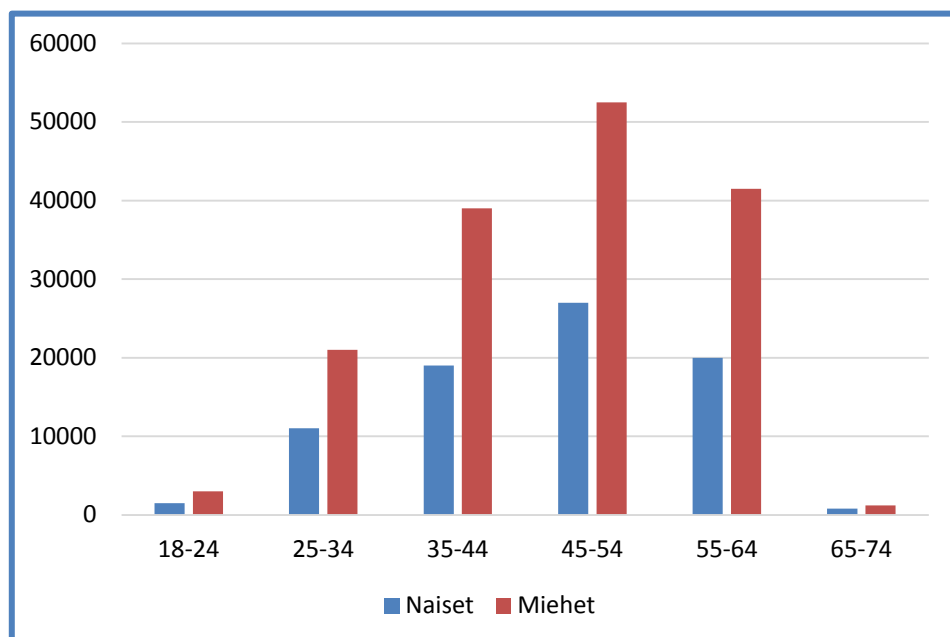
Vuoden 2014 tilastojen mukaan naisten osuus yrittäjistä oli 33 prosenttia eli kaikista yrittäjistä joka kolmas on nainen. Työllisistä naisista yrittäjinä toimi vuonna 2014 vain 7,1 prosenttia, kun miesten vastaava prosentiosuus oli 14,5. Yhdeksi syyksi naisten pieneen yrittäjyysprosenttimäärään on arvioitu naisten koulutus- ja ammattivalintoja, joiden kautta on kätevämpi työllistyä toisen palvelukseen kuin ryhtyä itsensä työllistäjäksi. (Tilastokeskus, 2015, Yrittäjistä joka neljäs yli 54-vuotias.)

Kuva 2. Yrittäjien sukupuolijakauma (Tilastokeskus, 2015, Yrittäjistä joka neljäs yms.).

Aloittavien yrittäjien keski-ikä on noussut selvästi viime vuosien aikana. Yrittäjiä on eniten 55–65-vuotiaiden ikäryhmässä. Tästä ikäryhmästä yrittäjinä toimii lähes 15 prosenttia. Miesten yritysaktiivisuus on vilkkaampaa kaikissa ikäryhmissä kuin naisilla.

Yrittäjänaiset ovat yleensä keskimäärin noin 50-vuoden ikäisiä. Eniten yrittäjänaisia onkin tilastojen mukaan 45–54- ja 55–64-vuotiaiden ikäryhmissä. (Tilastokeskus, 2015, Yrittäjistä joka neljäs yms.).

Kuva 3. Yrittäjänaiset ja -miehet ikäryhmittäin vuonna 2014. (Mukailtu Tilastokeskus, 2015, Yrittäjistä joka neljäs yli 54-vuotias).

Suomessa naisyrittäjiä on EU-maiden välisessä vertailussa ollut aina suhteellisen paljon. EuroStatin työvoimatutkimuksessa vuonna 2002 Suomessa naiset vastasivat lähes 34 prosentista koko yrittäjäkunnasta. Prosenttimäärä on lähes sama kuin nykyään. EU-tasolla naisyrittäjien määrä Suomessa on ollut pitkään toiseksi suurin (KTM, 2005, 23).

Suomen Yrittäjänaiesten (2016) mukaan naiset tulisi ottaa mukaan rakentamaan Suomea. Sekä Suomen Yrittäjänaiesten puheenjohtaja Seija Estlander että toimitusjohtaja Maiju Silander harmittelevat sitä, että naisia ei oteta enemmän mukaan rakentamaan Suomea, niin työntekijöinä kuin yrittäjinäkin.

Yrittäjyyden asenneilmapiiri on vuosien aikana noussut myönteisemmäksi, ja erityisesti nuoret ovat kiinnostuneita yrittäjyydestä. Suomen Yrittäjänaiesten (Yle, 2016) mukaan valtiovallan ja julkisen vallan tasolta yrittäjyys nähdään Suomen voimavarana.

Noin 70 prosenttia naisyrittäjistä on yksinyrittäjiä. Vastaavasti miehistä yksinyrittäjiä on alle 60 prosenttia. Tämän selittää muun muassa se, että miesten ja naisten omistamat yritykset toimivat erilaisilla toimialoilla. Monet naisten perustamat yritykset ovat myös suhteellisen tuoreita. Naisten perustamista yrityksistä osa on miesten perustamia yrityksiä enemmän niin sanottuja kotimarkkinayrityksiä, joiden lähtökohtana on itsensä työllistäminen. (Yty, 2008,3.)

3.1 Toimialat

Erot naisten ja miesten toimialoissa ovat olleet näkyvät vuosikymmenten ajan. Valtaosa naisyrittäjistä toimii niin kaupan kuin muillakin palvelualoilla. Palvelualojen osalta liiketoiminta keskittyy suurempiin asutuskeskukseen (Yrittäjänaiset, 2016, Naiset Yrittäjinä).

Suurin osa naisyrittäjistä toimii yksinyrittäjinä. Yhden hengen naisten omistamien yritysten toimialoja ovat yleensä erilaiset koulutus- ja henkilöstöpalvelut, kuten parturi-kampaamot, kauneushoitolat sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Yksinyrittäviä naisia toimii kuitenkin lähes kaikilla muillakin toimialoilla, ei vain palveluyrityksissä. (Yrittäjät, 2016, yksinyrittäjäohjelma.)

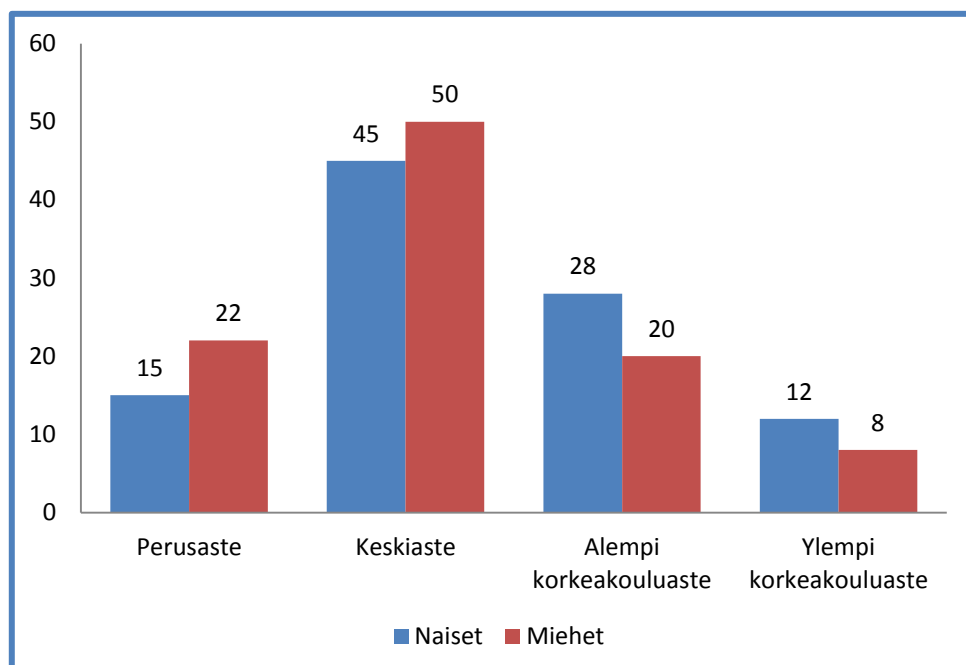
Toimiala (Nace 2008)	Naisia kaikista alan yrittäjistä, %	Miehiä kaikista alan yrittäjistä, %	Naisyrittäjien jakauma, %	Miesyrittäjien jakauma, %
Terveys- ja sosiaalipalvelut	71,0	29,0	15,5	3,1
Koulutus ja henkilöpalvelut	61,6	38,2	29,1	8,9
Majoitus- ja ravitsemisala	50,5	49,5	5,7	2,8
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	38,9	61,1	5,3	4,0
Ammatillinen ja tekninen toiminta	35,6	64,4	14,3	12,7
Kauppa	34,0	66,0	16,3	15,7
Rahoitus-, vakuutus- ja kiinteistöala	29,7	70,3	2,3	2,6
Teollisuus	22,8	77,2	6,1	10,3
Informaatio ja viestintä	9,9	90,1	1,0	4,3
Kuljetus ja varastointi	9,0	91,0	2,5	12,5
Rakentaminen	3,5	96,5	1,7	23,0
Erittelemätön toimiala	29,6	70,4	0,2	0,5
Yhteensä	33,3	66,7	100,0	100,0

Kuva 4. Nais- ja miesyrittäjät Suomessa päätoimialoittain vuonna 2011 (Työ- ja elinkeinoministeriö, yrittäjyyskatsaus 2012, 132).

Lähes 30 prosenttia naisyrittäjistä työskenteli vuonna 2011 koulutusta ja henkilökohtaisia palveluja tuottavilla aloilla. Tällaisia aloja ovat muun muassa liikuntaharrastuksiin liittyvä opetus, parturit, kampaamot sekä kauneushoitolat. Seuraavaksi suurimmat naistyrittäjien toimialat ovat edelleen vähittäiskauppa sekä terveys- ja sosiaalipalvelut. Myös erilaisissa virkistyspalveluissa naisyrittäjien osuus on vahvasti kasvusuunnassa. Naiset ovat samalla vieneet tätä alaa kohti uusia innovaatioita. Tällaisia kasvavia aloja ovat esimerkiksi liikuntaan sekä elämyksiin liittyvät palvelut. (Työ- ja elinkeinoministeriö, yrittäjyyskatsaus 2012, 132.)

Uudet alalle vasta tulleet ja yrityksensä perustaneet naisyrittäjät ovat keskimäärin paremmin koulutettuja kuin pidempään toimineet yrittäjät. Koulutustason nousu ei tämän tiedon myötä siis vähennä naisten halukkuutta ryhtyä yrittäjiksi. Monet koulutetut naiset näkevätkin yrittäjyyden yhtenä kiinnostavana uramahdollisuutena. Erityisesti palvelualan koulutuksen saaneilla naisilla yrittäjäksi ryhtyminen on muita yleisempää. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2010, 19.)

Koulutustasoltaan naisyrittäjät ovat hieman korkeammin koulutettuja kuin miehet. Tämän selittää muun muassa se, että naisyrittäjien toimialat edellyttävät korkeampaa koulutusta kuin perinteiset miesten toimialat (kuten rakentaminen) (Työ- ja elinkeinoministeriö, yrittäjyyskatsaus 2012, 133).

Kuva 5. Nais- ja miesyrittäjien koulutustaso 2010 (Työ- ja elinkeinoministeriö, yrittäjyyskatsaus 2012, 134).

3.2 Naisyrittäjyyden historiaa

Naisten työssäkäynnillä sekä samoin naisyrittäjyydellä on pitkät perinteet Suomessa. Aikoinaan naisten yrittäjyyttä ei pidetty oikeana ammattina ja yrittäjyyden ehdot perustuivat hyvin pitkälle vain miehille myönnettäviin porvarin oikeuksiin.

Naiset eivät voineet perustaa yrityksiä ennen vuotta 1868, johon asti naiset toimivat epävirallisesti yrittäjinä, usein perheenjäsenenä puolison omistamassa yrityksessä. (KTM, 2005, 14–15.)

Naiset ovat tiettävästi toimineetkin epävirallisesti yrittäjinä ainakin jo 1800-luvun alkuajoista lähtien. Yrittäjyys oli muun muassa monelle leskeksi jääneelle naiselle ainoa keino tuoda elanto perheeseen ja saada hankittua koulutus lapsille. Ensimmäiset tiedetyt naisyrittäjät toimivat pääasiassa ompelu- ja käsityöaloilla. (Vainio-Korhonen, 2002.)

Naisyrittäjyyttä ei kuitenkaan arvostettu samalla lailla kuin miesyrittäjiä. Naisyrittäjien asema oli heikko, sillä lähtökohdat olivat hyvin erilaiset ja tasa-arvo ei toteutunut miesten vallitsemassa yritysmaailmassa. (Vainio-Korhonen, 2002.)

Vuonna 1879 voimaan tulleen elinkeinovapauden myötä myös naiset saivat oikeuden harjoittaa elinkeinoa. Naisten yrittäjänä tekemä työ tuli näkyvämmäksi, mutta suurimmalta osin jakautuminen miesten ja naisten aloihin ja alueisiin pysyi edelleen vallalla.

Itsensä yrittäjänä työllistänyt nainen teki myyntitöitä, ompeli vaatteita, teki vaatteiden paikkaustöitä, leipoi, siivosi sekä harjoitti majoitustoimintaa. Hyvin samanlaisia töitä tekivät historiantietojen mukaan naiset jo paljon ennen elinkeinovapauttakin. (Vainio-Korhonen, 2002.)

3.3 Eroavaisuudet miesyrittäjistä

Naisyrittäjyyttä on myös tutkittu jonkun verran. Ensimmäinen tutkimus-ajanjakso ajoittuu aikaan ennen 1970-lukua, jolloin tutkittiin miehiä ja heidän omistamiaan yrityksiä. Tutkijat olettivat tuolloin, että nais- ja miesyrittäjien kesken ei ole eroja. Tutkimuksissa kuvattiin kuitenkin yrittäjää miehenä, jonka innovatiiviset ja taloudelliset taidot ja riskienhallintakyvyt synnyttivät uusia, menestyviä yrityksiä. Oletus on luonteva, sillä 1970-luvulla naisyrittäjiä oli vähän. (KTM, 2005, 19.)

Naisilla on monia erilaisia motiiveja aloittaa yrittäjänä. Naisten yrittäjäksi ryhtymisen taustalla on usein aktiivinen pyrkimys muutokseen, jota hän voi itse hallita. Naisyrittäjät haluavat mieluiten oman todellisuuden ja oman työn. Nais- ja miesyrittäjillä on yhtäläisiä motivaatioita ryhtyä yrittäjiksi, mutta tutkimusten mukaan perheellä ei ole samanlaista tilastollista merkitystä miesten yrittämismotivaatioon kuin naisilla. (KTM, 2005, 20, 39.)

Naiset ottavat lähes aina yrittäjyydessä ja työnteossa huomioon perheensä. Miehillä perhe ei niinkään perheen ja yrittäjyyden yhteensovittaminen kiinnostaa. Tässä nousee esiin erot siinä kuinka yrittäjyys tekee ajallisen rajoitteen niin perhevastuuseen, hoitovapaaseen kuin kodinhoitamiseen. Miehet käyttävät Suomen Yrittäjän naisten puheenjohtaja Seija Estlanderin mukaan aikaa yrittämiseen, naiset käyttävät aikaansa sekä perheen että yrityksen hoitamiseen. (Yle, 2016.)

Naiset ovat yrittäjinä kokonaisvaltaisempia kuin miehet. Yritystoiminta on usein tiiviisti yhteydessä heidän koko elämäänsä. Naisten yrittäjyyttä voi-

daan määritellä enemmän välineenä kuin päämääränä. Yrittäjyyden erot naisten ja miesten välillä näkyvät niin liiketoiminnan harjoittamisessa kuin sen erityispiirteissä. Naisyrittäjillä ei ole katsottu olevan yhtä vahvaa halua kasvattaa yritystoimintaa heti alkutaipaleella, kuin miesyrittäjillä. Tästä huolimatta naisyrittäjien tulokset ovat samanlaisia kuin miesten. (Rissanen, Tiirikainen & Hujala 2007, 13.)

Korkeasta koulutuksestaan huolimatta naisyrittäjät toimivat myös miehiä harvemmin työnantajina. Erot kasvuyrittäjyydessä johtuvat miesten ja naisten erilaisista toimialoista ja niiden takana olevista toimintamahdollisuuksista. Erityisesti pienet naisten omistamat palvelualan yritykset sekä henkilökohtaisia palveluja tarjoavat yritykset työllistävät yrittäjän itsensä, mutta kasvupotentiaalia näissä yrityksissä ei ole. Naisten omistamat yritykset sijaitsevat usein kotimaassa ja asiakkaat ovat pääasiassa yksityisiä kotitalouksia. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2010, 19.)

Kasvuhalun puute ja haluttomuus voivat olla seurausta myös siinä kohtaa, kun vanhemmuuden kulut rasittavat Suomen Yrittäjänäisten puheenjohtajan Seija Estlanderin (Yle, 2016) mukaan naisyrittäjien yritysten kasvua. Rekrytointi pelottaa, jos nuori työntekijä jääkin heti aloittamisen jälkeen äitiyslomalle.

3.4 Naisyrittäjyyden haasteita ja esteitä

Yrittäminen on Suomen Yrittäjänäisten (Yle, 2016) mukaan Suomessa sukupuolikysymys. Naiset ovat saaneet olla Suomessa reilut 100 vuotta yrittäjiä, aloittaen yrittäjinä pääasiassa vaatetuksen ja ruuan parissa. Samoilta aloilla naisyritykset pyörivät nykyäänkin. Naisvaltaisten alojen yrittämisessä ongelmana on se, että naisten pyörittämät yritykset eivät kasva riittävästi kansainvälisesti. Lisäksi työelämä on jakautunut vahvasti jopa EU:n mittapuun mukaan niin naisvaltaisiin kuin miesvaltaisiin aloihin.

Miehet toimivat muun muassa rakentamisen, kuljetuksen ja logistiikan puolella ja naiset tuottavat pääasiassa palveluja ja toimivat kivijalkakauppiaina. Vanhat systeemit hiertävät yhä naisvaltaisten alojen yrittämistä, jotka tulisi Suomen Yrittäjänäisten puheenjohtaja Seija Estlanderin mukaan ratkaista (Yle, 2016).

Vuonna 2004 Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti naisyrittäjyystyöryhmän, jonka tarkoituksena oli edistää naisyrittäjyyttä. Työryhmä julkaisi vuonna 2005 raportin, jossa tuotiin esille naisyrittäjyyteen liittyviä ongelmia ja esteitä. Ongelmia olivat muun muassa yrittäjyydessä näkyvä koulutus- ja työmarkkinoiden jakautuminen nais- ja miesvaltaisiin aloihin. Työryhmä havaitsi myös, että useissa naisvaltaisten alojen tutkinnoissa yrittäjävälennus- tai opetus oli kovin vähäistä (KTM, 2007, 18).

3.4.1 Itsensä johtaminen

Niin palkansaajan kuin yrittäjänkin tulee pitää huolta omasta hyvinvoinnistaan ja tarpeistaan jaksakseen tehdä töitä ja elää normaalielämää. Itsensä johtaminen ja hyvinvoinnin ylläpitäminen on iso haaste tämän päivän työmaailmassa.

Itsensä johtamisen huomioimiseen on monia tärkeitä syitä, koska muuten aihe unohtuu. Näitä ovat muun muassa hektinen työelämä ja ainainen kiire, muuttuvat ja vaihtuvat työympäristöt vaativat jatkuvaa uudistumista. Kaikki eivät pysy vauhdissa, ja itsensä johtaminen unohtuu ja oma jaksaminen on äärirajoilla.

Itsensä johtamiseen kuuluu kokonaisvaltaisesti koko ihminen. Se sisältää niin kehon, mielen, tunteiden, arvojen kuin työnkin osion. Nämä kaikki osiot vaikuttavat fyysisiin, psyykkisiin, sosiaalisiin, henkisiin ja ammatillisiin toimintoihin. (Sydänmaanlakka, 2011, 28–30.)

Itsensä johtamisessa jokainen kantaa vastuun ajatuksistaan, tunteistaan ja siitä, miten toimii ja mitä tekee. Erityisesti naisilla on monia miehiä herkempi mieli, tunteet saavat helposti vallan tai temperamentti räiskyy ja sen annetaan myös näkyä.

Itsensä johtaminen on haastavaa, mutta Aalto, Kurttilan (2015, 36–37) mukaan se ei ole mahdotonta. Itsensä johtamiseen sisältyy myös taitoja ottaa etäisyyttä omiin toimintoihinsa. Itseään täytyy voida arvioida ja reflektoida, mutta aina voi myös pyytää palautetta ja kritiikkiä omasta toiminnastaan ja toiminnoistaan.

Naisyrittäjien onnistumisen tunteisiin, jotka kantavat pitkälle, on todettu kuuluvan työtyytyväisyys, perhe ja hyvä elämä. Pelkkä hyvä menestys yrittäjämaailmassa ei tuo naisyrittäjälle onnistumisen tunnetta (Tervo & Haapanen, 2007, 29).

3.4.2 Perhevapaat

Yksi naisyrittäjien haasteista ovat äitiyslomat sekä hoitovapaat, niin yrittäjän omat kuin työntekijänkin. Erityisesti naisten urakehitysten hidasteena ovat olleet perhevapaat, koska miehet käyttävät perhevapaista edelleen vähän, siihen nähden, että heillä olisi siihen mahdollisuus.

Naisyrittäjyystyöryhmä on sopinut jo vuonna 2006 ehdotuksesta perhevapaakustannusten tasaamiseksi. Työryhmän tavoite oli parantaa naisten työmarkkina-asemaa tasaamalla perhevapaista aiheutuvia kustannuksia. Kustannusten jakamisella olisi positiivisia vaikutuksia naisten työmarkkinoilla olemiseen (KTM, 2007, 18).

Suomen Naisyrittäjien (2016) mukaan naisvaltaisten alojen suurena kehityksen esteenä onkin lapsen hinta. Yksi vauvaloma maksaa laskelmien

mukaan työnantajalle noin 17 000 euroa. Eikä summa ole tuulesta temmattu, vaan käytännön myötä nähty.

Orimattilalainen naisyrittäjä Sari Eurén joutui ottamaan aikoinaan 10 000 euron lainan, jotta sai maksettua työntekijänsä äitiysloman kulut. Vanhempainvapaan kustannukset olivat 17,5 prosenttia koko yrityksen vuosisimyyntistä. (Ojajärvi 2014, Etelä-Suomen Sanomat 17.3.2014, 4.)

Eikä yrittäjäkään pääse taloudellisesti helpolla äitiysloman kohdatessa. Eurén piti itse omien lastensa syntymän jälkeen täydet äitiyslomat ja osan hoitovapaista. Tältä ajalta käteen jäi verojen jälkeen 300 euroa kuukaudessa. Toisen lapsen syntymän jälkeen hoitovapaa jäi kesken, sillä Eurénin äitiyslomaa tuuraava työntekijä tuli itse raskaaksi. (Ojajärvi 2014, Etelä-Suomen Sanomat 17.3.2014, 4.)

Vuonna 2016 hallitus hyväksyi lakiesityksen vanhemmuudenkulujen taasaamiseksi. Esityksen mukaan tulevan äidin työnantaja saa 2 500 euron kertakorvauksen. Uudistus tulee voimaan 1.4.2017. Uuden lain mukaan korvauksen saavat kaikki työnantajat, jotka maksavat työntekijälle palkkaa vähintään kuukaudelta äitiysrahakauden aikana. Työsuhteen tulee olla kestänyt vähintään kolme kuukautta ennen äitiysrahakauden alkua ja perustuu vähintään vuoden pituiseen työsopimukseen. Myös työajan on oltava ennen äitiysrahakauden alkamista vähintään 80 prosenttia alan säännöllisestä työajasta. (Yrittäjänaiset, 2016, Eduskunta tasaa vauvalaskua 2500 eurolla.)

3.4.3 Ikä, jaksaminen ja muut haasteet

Naisyrittäjien keski-ikä on valtakunnallisesti korkea. Ikä onkin yksi naisyrittäjyyden haasteista. Ikääntyvillä yrittäjillä työmotivaatio voi olla jo tiukassa (Rissanen ym.2007, 123). Myös oma ikään liittyvä jaksaminen ja terveydentila voivat olla huolena.

Vuoden 2016 valtakunnalliseksi yrittäjänaiseksi valittu raumalainen Johanna Närvä (Yle, 2016) toteaa, että kaikkien yrittäjien, niin miesten kuin naistenkin haasteena on yrittäjän jaksaminen. Yrittäjä ei välttämättä aina jaksaa tehdä ja innostus omaan työhön voi olla piilossa. Yrittäjän täytyy myös arvostaa itseään niin paljon, että hän voi pitää lomaa.

Myös taloudellinen riski on vaikea asia, jonka kanssa yrittäjän täytyy osata elää (Yle, 2016).

Naisyrittäjiä koskettavat myös samanlaiset haasteet, kuin miesyrittäjiäkin. Uudenmaan yrityshautomotutkimuksen (Pyykkö, 2011, 76) mukaan yrittäjät kokivat, että yritystoimintaa edistäisi seuraavien haasteiden ratkaisu:

- Parempi ajanhallinta ja suunnitelmallisuus
- Myynti- ja markkinointitaitojen parantaminen

- Myynti- ja markkinointimateriaalien aikaansaaminen ja hyödyntäminen
- Aikaansaavuus tuotekehittelyssä ja tuotteistamisessa
- Kohderyhmien tarkentaminen, kenelle myydään
- Rahoitus
- Selkeämpi työnjako ja projektointi
- Taloushallinto- ja sopimusasioiden optimointi
- Henkilökohtaisen sparrauksen saaminen asiantuntijoilta
- Rekrytointi ja itsensä johtaminen (Pyykkö, 2001, 76).

Yrittäjänaiset kokevat stressiä miehiä enemmän. Yrittäjänaiset joutuvat jakamaan aikaansa työn lisäksi myös perheen kesken. Kun työhön uppoutuu liiaksi ja pohtii yritystoiminnan tulevaisuutta, saattaa oma hyvinvointi unohtua kokonaan ja voimavarat loppuvat. (Oulun yrittäjänaiset, 2015.)

3.5 Neuvontapalvelut

Naisyrittäjille ja sellaiseksi aikoville on tarjolla monenlaisia palveluita ja erilaisia toimijoita, jotka edistävät naisyrittäjyyttä ja tukevat aloittavia ja jo pidempään yrittäjänä olleita naisia. Neuvontapalveluita saa niin viranomaistahoilta kuin eri jäsenyrityksistä. (Työ- ja Elinkeinoministeriö, 2010, 27.)

Neuvontapalveluja tarjoavat muun muassa **Työvoima- ja elinkeinokeskukset eli TE-keskukset**, joissa yritysneuvojat auttavat yritystoiminnan aloittamiseen sekä laajentamiseen liittyvissä kysymyksissä. TE-keskusten yrityspalvelupisteitä on eri puolella maata ja niiden yritysneuvojat auttavat aloittavaa yrittäjää ihan yritysideoon jäsentämisestä ja kehittämisestä lähtien aina erilaisten rahoitusvaihtoehtojen selvittämisessä sekä muiden yrityksen perustamismuodollisuuksien hoitamisessa. (Työ- ja Elinkeinoministeriö, 2010, 27.)

Naisyrittäjät saavat neuvontaa myös **Uusyrityskeskusten** yritysneuvonnasta, jossa annetaan samantapaista apua uudelle yrittäjälle kuin työvoima- ja elinkeinokeskuksista. Myös jo yrittäjänä toimivat voivat saada henkilökohtaista ja maksutonta neuvontaa yrityksen toimintaa koskevissa asioissa. (Työ- ja Elinkeinoministeriö, 2010, 28.)

Uusyrityskeskuksia on Suomessa 31 kappaletta, joista naisyrittäjyyteen on keskittynyt Helsingissä toimiva **Naisyrittäjyyskeskus**. Naisyrittäjyyskeskuksen toiminnan lähtökohtana on edistää naisten yrittäjyyttä ja vahvistaa toimintansa aloittaneiden yritysten yritystoimintaa sekä verkostoitumista. (Naisyrittäjyyskeskus, 2016.)

Naisille järjestetään muun muassa yrittäjäkursseja, jossa naiset tapaavat toisiaan ja saavat henkilökohtaista yritysideoon sparrausta. Yrittäjäkursseiden tavoitteena on, että osallistujat saavat monipuolisen avun yrityksen pe-

rustamisen ja yritystoiminnan alkuvaiheen pyörittämiseen. Naisten yrittäjäkurssin sisältöön kuuluu perustietoa yrittäjyydestä ja yritystoiminnasta. (Naisyrittäjyyskeskus, 2016.)

Työ- ja elinkeinoministeriön alla toimiva **Yritys-Suomi** tarjoaa myös yrittäjille tukea ja neuvontaa. Lisäksi erilaiset naisten resurssikeskukset toimivat yrittäjyyden edistäjinä. (Työ- ja Elinkeinoministeriö, 2010, 29.)

3.6 Verkostoituminen

Moni ei yritä yksin, vaikka onkin yksinyrittäjä, vaan verkostossa on voimaa. Yrittäjänäisten verkosto on monesti 3-4 henkilöä. Verkostoista löytyy eri alojen yrittäjiä, yksinyrittäjiä, jotka tekevät yhdessä töitä kasvullisesti. Verkostoitumista arvostetaan paikallisesti (Yle, 2016).

Yrittäjä tarvitsee tukiverkoston, joka ymmärtää yrittäjää ja niitä paineita, haasteita, mutta myös iloja, joita hän työssään kokee. Läheiset eli perhe ja ystävät ovat tärkeitä, mutta parhaiten yrittäjää ymmärtää toinen saman asian kanssa elävä ja kokeva eli toinen yrittäjä. Erilaisia yrittäjäjärjestöjä on perustettu verkostoitumista varten. Tällaisia ovat muun muassa nuorkauppakamarit, kauppakamarit, Suomen yrittäjien ja muut samantyylliset organisaatiot (Jääskeläinen, 2015, 124).

Mikäli yrityksen perustamiseen liittyvät asiat ovat kunnossa ja hallussa, on muiden yrittäjien kanssa verkostoituminen monelle naisyrittäjälle tärkeää.

Yrittäjät itsekin kehottavat verkostoitumaan, sillä muilta yrittäjiltä, erityisesti yksinyrittäjänä, saa vertaistukea ja apua ideoiden sparraukseen. Kokeneempien yrittäjien kanssa kannattaa verkostoitua. (Ojajarvi 2015, Etelä-Suomen Sanomat 23.12.2015.)

Suomen Yrittäjänaiset (2016) kertovat jäsenyytensä olevan kannanotto naisten yrittäjyyden vahvistamisen puolesta. Yrittäjänaiset tekevät vaikuttamistyötä ja edistävä yrittäjänäisten asemaa niin Suomessa kuin Euroopassakin. Yrittäjänäisten jäsen saa juridista ja taloudellista neuvontaa, lisäksi voi hakea lomatukea ja tavata muita yrittäjänaisia erilaisissa tilaisuuksissa.

Kaikki suomalaiset yritykset eivät kuitenkaan ole jonkin yrittäjäjärjestön jäseniä. Monet pienet yritykset eivät ole järjestäytyneet eli liittyneet minään järjestön jäseniksi. (Raatikainen, 2006, 8.)

Verkostoitua voi myös ilman jäsenmaksua. Moni naisyrittäjä on löytänyt itselleen vertaistukea ja verkostoja Internetin kautta esimerkiksi Facebookin ”Yrittäjänaiset” –ryhmästä.

Kaikki eivät välttämättä kuitenkaan halua verkostoitua. Etiikan tutkija Anna Seppänen (Seppänen 2016) kirjoitti blogissaan, että verkostoituminen

kannattaa lopettaa ja panostaa tämän sijasta oikeisiin ihmissuhteisiin. Seppänen vertaa verkostoitumista lähinnä kevytverkostoitumiseen, jossa jaetaan käyntikortteja ja saadaan kontaktipyyntöjä ihmisiltä, joita ei ole koskaan tavannutkaan. Pahimmillaan verkostoituminen on Seppäsen mukaan edustetun tahon tai yrittäjän hyväksikäyttöä.

3.6.1 Yrityskummit ja mentorointi

Yrittäjän ei tarvitse pärjätä yksin tai osata kaikkia asioita itse. Vinkkejä ja apua voi hakea verkostoitumisen lisäksi myös yrityskummeilta.

Suomen Yrityskummit ry koostuu kokeneista yrittäjistä, yritysjohtajista sekä eri alan elinkeinovaikuttajista. Yrityskummit ovat sitoutuneet antamaan käytännön kautta saamaansa osaamistaan yrittäjäksi aikovan käyttööseen ja toimimaan samalla liiketoiminnan onnistumisen tukena. (Yrityskummit, 2016.)

Yritysmentorointi on suoraa ja luottamuksellista vertaistukea yrittäjältä yrittäjälle. Mentorointi perustuu kokeneen yrittäjän eli mentorin ja uutta näkemystä tarvitsevan yrittäjän eli aktorin välillä olevaan kokemukseen. Omaa yrityskummiä eli mentoria voi jokainen sitä tarvitseva yrittäjä hakea Yrityskummien sivuilta. Suomessa toimii yli tuhat yritysalamää tuntevaa ammattilaista. (Yrityskummit, 2016.)

Mentorit ovat tulleet yritysmaailmassa tutuiksi 1980-luvun alkuvuosilta. Tämän jälkeen mentoroinnin käsitykset ja mentorointiohjelmat ovat muuttuneet (Ristikangas, Clutterbuck & Manner, 2014, 15).

Pienyrityksissä suurin epäonnistumisen syy on usein se, että bisnes kasvaa nopeammin kuin yrittäjän kyvyt antavat myöten. Mentorin avulla epäonnistumiset voidaan kuitenkin välttää, sillä mentorilla on kyky keskittää yrityksen ja yrittäjän huomio omien kompetenssien rakentamiseen. Valmentavat mentorit auttavat mentoroitavia yrittäjää tunnistamaan asiat ajoissa, joihin heidän tulee puuttua. He asettavat haasteita oletuksille, toiminnalle ja käytännöille ja auttavat mentoroitavaa yrittäjää kehittämään ajatteluaan antamalla oikeanlaisen suunnan yritysideoille ja uusille ajatuksille. (Ristikangas yms. 2014, 174.)

Yhtiöissä on havaittu, että mentorointia ei tunneta tarpeeksi yritysmaailmassa. Todelliset mentori ja mentoroitava -suhteet ovat harvinaisia, eikä niitä tule pakolla viedä eteenpäin ellei niissä ole nähtävissä todellista kehityssuuntaa. Toiset yritykset käyttävät mentorointia ensiapuna, vaikka yrityksen tulisi lähteä tekemään muutoksia koko yrityksen toimintakulttuuriin. (Ristikangas yms. 2014, 187.)

4 RAHOITUS

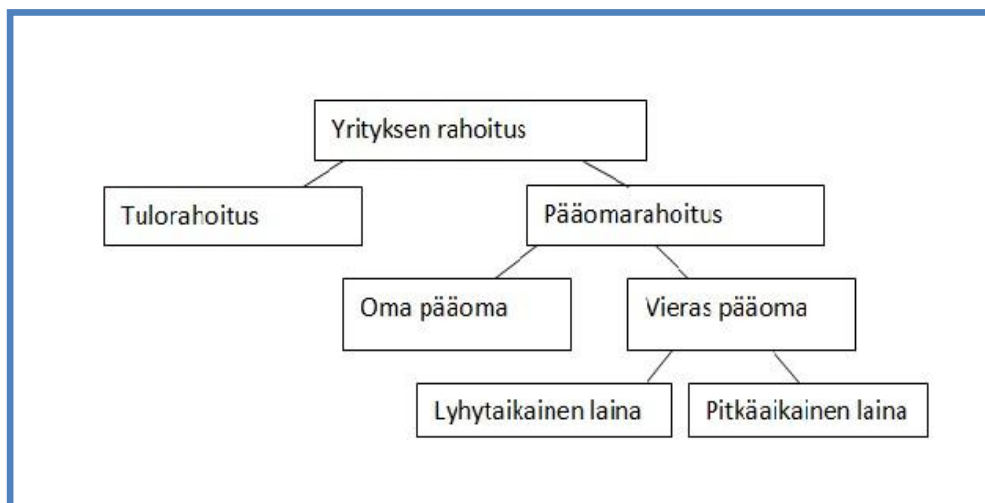
Ennen yrityksen perustamista on hyvä pohtia millä ja miten yritystoimintaa rahoittaa. Rahoitussuunnittelussa on hyvä ottaa huomioon muun muassa:

- Paljonko rahaa tarvitaan
- Mistä lähteistä rahaa on saatavilla
- Mihin hintaan rahaa saa
- Minkälaisen rahoitusrakenteen yritys haluaa (Yrittäjät 2016, Oletko valmis yrittäjäksi).

Yritykseen hankittavan rahoituksen tulisi kattaa yritystoiminnan pyörittäminen ja yrittäjän eläminen perushankintojen lisäksi noin 6-12 kuukautta yritystoiminnan aloittamisen jälkeen.

Rahoitusta suunniteltaessa olisi hyvä pohtia sitä, onko mahdollista käyttää omaa rahoitusta, tarvitaanko vierasta pääomaa, onko mahdollista saada vastikkeetonta rahoitusta ja onko itsellä vakuuksia, joita voisi laittaa yritystoiminnan vaatiman rahoituksen vakuudeksi. (Yrittäjät 2016, Oletko valmis yrittäjäksi.)

Yrityksen rahoitukseen kuuluu yrityksen kokonaisrahoitus ja sen alle eri rahalähteet.

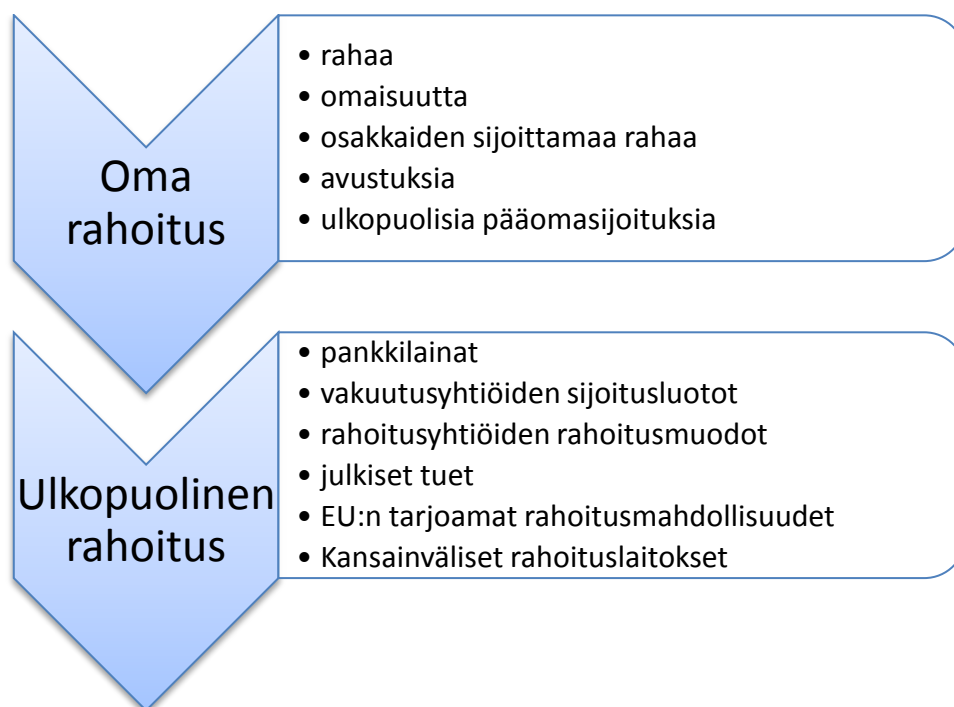

Kuva 6. Yrityksen rahoitus (Raatikainen, 2006, 118).

Yritystoiminnan etenemisen kannalta olisi hyvä asia, mikäli yrittäjä voisi sijoittaa omaa rahaa yritystoimintaansa. Tähän kuuluu muun muassa yrittäjän oman omaisuuden sijoittaminen yritystoimintaan, kuten erilaiset koneet ja laitteet (Raatikainen, 2006, 118).

Kaikilla ei omaa rahaa tai sijoituksia välttämättä ole.

Moni yritys tarvitsee ulkopuolista rahoitusta aloittaessaan toimintaansa. Yrityksen kassavirran riittämiseen toiminnan pyörittämiseen voi mennä pitkäkin aika, riippuen alasta. Ennen kassavirran riittävyyden varmistamista tarvitaan usein ulkopuolista rahoitusta. (Kauppakamari, 2011, 23.)

Kuva 7. Aloittavan yrityksen rahoitusvaihtoehtoja (Raatikainen, 2011, 119).

4.1 Ulkoiset rahoituslähteet

Pankki on monelle uudelle yrittäjälle tärkeä kumppani yritystä perustettaessa. Pankkia tarvitaan jo yrityksen maksuliikenteen hoitamiseksi, joten pankkilainan hakeminen voi olla monelle yrittäjälle helpoin väylä hakea rahoitusta. Monesti myös erityisrahallaitokset, kuten esimerkiksi Finnvera Oyj, edellyttävät pankin osallisuutta yrityksen hankerahoituksissa. (Kauppakamari, 2011,23.)

Pankkilaina hakiessa yrityksellä tulee olla kunnossa

- hankkeeseen liittyvät suunnitelmat ja laskelmat
- yritysjohton kokemuksen ja koulutustaustan tulisi vastata yrityksen suunnitelmia
- liikeidea

Pankkilainaa hakiessa saatetaan kiinnittää huomiota myös

- omistajien kyvykkyyteen
- tulosta tekevään toimialaan

- markkina-asemaan sekä kilpailijoiden määrään
- yritystoimintaan kohdistuviin riskeihin
- rahoitusriskeihin. (Kauppakamari, 2011, 23.)

Yrityslainoja myöntävät suurimmat Suomessa toimivat pankit ja ne myöntävät erilaisia euro- ja valuuttalainoja. Euroluotot käyvät esimerkiksi käytöpääoman rahoittamiseen ja yritysten pidempien investointien rahoittamiseen.

4.2 Muita rahoitusmuotoja

Pankkilainan lisäksi yrityksillä on mahdollisuus hakea lainarahoitusta myös muista kohteista.

Yrityksistä noin kaksi kolmannesta on hakenut pankkirahoitusta ja viidenes on hakenut rahoitusta rahoitusyhtiöiltä.

Pankkien ohessa lainaa voi siis hakea julkisilta rahoituslaitoksilta tai yksityisiltä pääomasijoittajilta, joiden merkitys on vuosien aikana kasvanut reilusti. (Rikama, 2015, 9.)

Julkista rahoitusta yritykset ovat hakeneet Rikaman (2015, 9) mukaan yleisemmin Finnveralta, mutta rahoitusta on haettu myös ELY-keskuksista ja Tekesistä.

Pääomarahastosijoituksiin siirtynyt Sitra sijoittaa myös yrityksiin. Sitra sioutuu kohdeyritysten omistajaksi ja kehittäjäksi noin 4-10 vuoden ajaksi ja toimii kohdeyrityksissä aktiivisena omistajana esimerkiksi hallitustyöskentelyn kautta. Sijoitustoiminta on markkinaehtoista eli Sitra noudattaa toiminnassaan samoja periaatteita kuin muutkin sijoittajat. Vastikkeettomia tukia tai muita avustuksia Sitra ei myönnä yrityksille. (Sitra 2016, Kestävää hyvinvointia edistävää liiketoimintaa.)

Valtion omistamasta erityisluottolaitos Finnverasta voi hakea myös rahoitusta. Finnveran tuotteisiin kuuluu yrityslainat, takaukset, pääomasijoitukset sekä vientitakuut. Finnvera on erityisesti keskittynyt uuteen yritystoimintaan ja yritysten kasvun kannattamiseen. (Finnvera 2016, Tuotteet.)

Saadakseen Finnveran yritysrahoitusta sen kriteereinä on muun muassa se, että yrityksellä on hyvä ja toimia liikeidea sekä edellytykset yritystoiminnan kannattavaan harjoittamiseen. Finnvera on vastaus myös silloin, kun yrityksen omat vakuudet eivät ole riittävät rahoituksen hankintaan muilta rahoitusyhtiöiltä. (Finnvera 2016, Finnvera lyhyesti.)

Yritykset voivat hakea lainaa myös muun muassa rahoitusyhtiöiltä, jotka myöntävät leasingrahoitusta erilaisten koneiden, laitteiden tai muun irtaimen hankintaan. Leasing ei sido reaalivakuuksia, joita normaalisti aloitavalla yrityksellä ei vielä kovinkaan paljoa ole. Leasing-vuokrat voi vähentää verotuksessa ja se on hyvä vaihtoehto silloin, kun laitetta ei tarvit-

se omistaa, mutta ilman sitä ei liiketoiminnan pyörittäminen onnistu. (Kauppakamari, 2011, 24.)

4.3 Vastikkeettomat tuet

Tunnetuin tuki lienee starttiraha, jonka myöntää aloittavalle yrittäjälle paikallinen työ- ja elinkeinotoimisto. Starttirahalla edistetään uutta yritystoimintaa sekä työllisyyttä. Starttirahan tarkoituksena on turvata toimeentulo siltä ajalta, kun yrittäjän uuden yrityksen käynnistys ja vakiinnuttaminen arviolta kestää. (Työ- ja elinkeinopalvelut, 2016.)

Starttirahaa voi hakea työtön työnhakija tai palkkatyössä tai opiskelemissa oleva henkilö, joka siirtyy koko aikaiseksi yrittäjäksi.

Starttiraha ei ole automaattinen tukimuoto, vaan se myönnetään vasta sen jälkeen, kun työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt omat selvityksensä siitä, että yrittäjyys on starttirahaa hakeneelle henkilölle hyvä vaihtoehto työllistyä. (Työ- ja elinkeinopalvelut, 2016).

Saadakseen tukea tulee erilaiset edellytykset täyttyä. Näitä ovat:

- päätoiminen yrittäjyys
- riittävät valmiudet yritystoimintaan
- mahdollisuudet kannattavaan ja jatkuvaan liiketoimintaan
- tarpeellisuus toimeentulon kannalta
- yritystoiminnan saa aloittaa vasta, kun tuki on myönnetty. (Työ- ja elinkeinopalvelut, 2016.)

Starttirahan hakemisessa on tärkeää, että sitä haetaan ajoissa ennen yrityksen perustamista. Yritystoimintaa ei saa aloittaa ennen kuin Työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt päätöksen starttirahasta.

Starttirahan perustuen määrä on 32,68 euroa per päivä vuonna 2016. Lisäosan suuruus vaihtelee tapauksittain ja se voi olla enintään 60 prosenttia perustuesta (Työ- ja elinkeinopalvelut, 2016).

4.3.1 Työttömyysturva starttirahaksi

Suomen hallitus on keskustellut vuoden 2016 aikana mahdollisuudesta ansiosidonnaisen päivärahan aktiivisemmasta käytöstä palkkatukeen tai starttirahana. Hallitus esitti lokakuussa 2016 eduskunnalle, että työttömyysturvaa olisi mahdollista jatkossa käyttää työllistymisen edistämiseen eli muun muassa starttirahan rahoittamiseen.

Uusi lakiesitys, joka kannustaisi yrittäjyyteen, olisi määräaikaisena voimassa vuoden 2018 loppuun. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2016, Työttömyysturvalla kiinni työelämään ja yrittäjyyteen.)

Hallituksen esityksessä todetaan myös, että työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että työnhakijalla olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuu-

teen, mikäli hänen päätoiminen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää enintään kaksi viikkoa. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2016, hallituksen esitys.)

Hallitus esittää, että starttirahan enimmäiskesto lyhennetään nykyisestä maksimista, joka on 18 kuukautta, 12 kuukauteen. Myös säännös enintään 60 prosentin lisäosan myöntämisestä kumottaisiin esityksen hyväksynnän myötä. Hallituksen esitysehdotuksen mukaan starttirahan myöntäminen mahdollistuisi henkilöasiakkaille, jotka laajentavat sivutoimisesti harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi. Starttirahaan on oikeutettu sivutoimisuudesta siirtyvälle siinä tapauksessa, että on toimeentulon tarvetta päätoimiseksi yrittäjäksi ryhdyttäessä. Starttirahan määrä olisi aina työttömyysturvalaissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2016, hallituksen esitys.)

Starttirahaa on hallituksen esityksen (2016) mukaan myönnetty vuosien 2013–2015 aikana noin 7 000 – 8 000 henkilölle. Vuosien 2013 ja 2014 aikana myönnetyistä starttirahajaksoista noin 70 prosenttia oli kestoaltaan puolen vuoden pituisia. Vuonna 2015 lähes 80 prosenttia starttirahan saajista sai tuen puolen vuoden ajalle. Yli 12 kuukaudeksi starttirahaa on myönnetty vain 2-3 prosentille saajista. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2016, hallituksen esitys.)

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 13 luvun 6 § muuttamisesta ja 1 luvun 4 § muuttamisesta on ollut eduskuntakäsittelyssä lokakuussa 2016. Mietintö on laitettu pöydälle 2.12.2016 odottamaan 7.12.2016 pidettävää täysistuntoa, jossa asian käsittely keskeytettiin. (Eduskunta 2016.)

4.3.2 Vääristökö starttiraha kilpailua

Starttiraha mietityttää yrittäjä Johanna Närvää (Yle, 2016). Hänen mukaansa starttirahassa on se paha puoli, että se voi sekoittaa kilpailutilannetta. Hänen mukaansa kuka tahansa voi ryhtyä yrittäjäksi pienemmillä taidoilla ja täten sekoittaa alan markkinoita. Samalla alueella olevien yritysten toiminta voi mennä tästä sekaisin.

Närvän (Yle, 2016) mukaan pitäisi olla tarkkana siinä, kenelle starttirahaa myönnetään.

4.4 Naisyrittäjyyslainsäädäntö

Naiset ovat aiemmin voineet rahoittaa yritystoimintansa aloittamista erillisellä Finnveran myöntämällä naisyrittäjälainalla, joka oli tarkoitettu naisten omistamien ja johtamien yritysten perustamiseen ja kehittämiseen. Finnvera on kuitenkin luopunut vuoden 2012 lopussa naisyrittäjälainan myöntämisestä.

Muutoksella Finnvera halusi selkeyttää tuotevalikoimaa ja tehostaa toimintaa. Muun muassa naisyrittäjälainan poistuminen vähensi lainaan liittyvää ylläpitoa ja hallinnointia. Finnvera ilmoitti kuitenkin, ettei naisyrittäjälainan myöntämisen loppuminen vaikuta Finnveran mahdollisuuksiin rahoittaa naisyrittäjien hankkeita. (Finnvera, 2012.)

4.5 Maaseutuyrittäjien tuki

Uuden, perustettavan yrityksen tai vähintään kolme vuotta toimineen, toimintaansa merkittävästi kehittävän yrityksen on mahdollista hakea yrityksen perustamistukea maaseudulla ELY-keskuksesta tai Leader-ryhmän kautta. Yrityksen ei tarvitse harjoittaa maataloutta yritystoiminnan lisäksi, vaan pääpaino on siinä, että yritystoiminta, jota on suunniteltu aloitettavan tai kehitettävän, on päätoimista ja sitä harjoitetaan maaseudulla. (Yritys-Suomi, 2016.)

Tuen määrä on 5 000 – 35 000 euroa ja voidakseen hakea sitä, yrittäjällä tulee olla riittävästi osaamista omalta alaltaan sekä kunnollinen liiketoimintasuunnitelma. Tukea voi saada esimerkiksi liiketoiminnan neuvonnan ostamiseen, tuotekehittelyyn, tuotannon pilotointiin, markkinointisuunnitelman laatimiseen tai koemarkkinointiin. (Yritys-Suomi 2016.)

4.6 Talouden seuranta

Kannattava yritys jatkaa ja pärjää pitkälle. Yrityksen elinkaareen kuuluu niin ylä- kuin alamäkiäkin. Tällaisiin tilanteisiin on hyvä varautua taloussuunnittelun avulla, vaikka pankkilainaa tai muuta lainaa olisikin hallussa. Toimiva järjestelmä antaa myös tietoa yrityksen tilasta päätöksentekoa ja tulevaisuuttakin ajatellen. (Raatikainen, 2006, 55–56.)

Budjetti eli talousarvio sisältää paljon hyödyllistä tietoa, mutta sitä tulisi myös seurata ja pitää jatkuvasti ajan tasalla (Raatikainen, 2006, 55–56).

Laki vaatii yrittäjää myös huolehtimaan kirjanpidosta, jonka avulla yrityksen taloudellinen tulos saadaan selville. Hyvin rakennettu talouden seuranta järjestelmä tuottaa jatkuvasti tietoa mikä yrityksen taloudellinen tilanne on ja kuinka paljon esimerkiksi pankkilainaa tai muuta velkaa on vielä maksettavana. (Raatikainen, 2006, 55–56.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaisen vaihtoehdon itsensä työllistäminen antaa palkkatyölle naisyrityksyyden näkökulmasta. Samalla tutkittiin naisyrittäjiä ja sitä miten naisyrittäjät johtavat itseään ja miten he kokevat verkostot yrittäjyydessä.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tapaustutkimusta. Haastatteluihin kutsuttiin viisi eri-ikäistä ja eri toimialoilta olevaa naisyrittäjää. Kyseiset naisyrittäjät valittiin siitä syystä, että he edustivat perinteisiä naisten toimialoja. Kaksi naisyrittäjää joutui kuitenkin perumaan haastattelunsa kiireiden ja henkilökohtaisten syiden vuoksi.

Tutkimuksen aineisto kerättiin tekemällä teemahaastattelut kolmen naisyrittäjän kanssa.

Teemahaastattelujen avulla saatiin tietoa naisyrittäjien omakohtaisista kokemuksista yrittäjyydestä sen jälkeen, kun he olivat perustaneet yrityksen oltuaan ensin palkkatöissä vieraalla. Haastattelu sisälsi 26 kysymystä.

Haastattelut suoritettiin syksyllä 2015 (yksi haastattelu) sekä syksyllä 2016 (kaksi haastattelua). Aikataulujen vuoksi haastattelut hajautuivat vuoden jaksolle, mutta haastateltavien omakohtaisten kokemusten ja vastausten vuoksi haastattelujen ajankohdalla ei ollut tutkinnallisesti merkitystä.

Tulosten analysoinnissa on käytetty aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Tulosten tulkinnassa on huomioitu se, että otos oli kovin pieni. Kaikkien kolmen haastateltavan vastaukset olivat hyvin samankaltaisia, siitäkin huolimatta, että naisyrittäjien yrittäjyysikä oli erilainen ja toimialat erityyppisiä.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tapaus- eli case-tutkimuksena, joka on yksi yleisimpiä laadullisen tutkimuksen menetelmiä liiketaloudessa. Tapaustutkimuksella tutkitaan yleensä yhtä tai useampaa tarkoituksella valittua tapausta. Tapaustutkimuksessa aineiston keruumenetelmät eivät ole tärkeintä, vaan sen ydin liittyy tutkijan tapaan rakentaa johtopäätökset. (Koskinen, Alasuutari, Peltonen 2005, 154–159.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen sekä tutkimuksen kohteen esittely mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivinen tutkimus on osittain subjektiivista, sillä tutkijan arvopohja ja kiinnostus ohjaavat analyysia. Tavoitteena ei ole mitata ilmiötä eikä laadullisella tutkimuksella pyritä tilastolliseen yleistettävyyteen. Tutkija luottaa omiin havaintoihinsa, ja aineiston keruu tapahtuu luonnollisissa, oikeissa tilanteissa. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2010, 160–164.)

5.2 Kvalitatiivisen tutkimuksen tutkimusprosessi

Kvalitatiiviselle tutkimusprosessille on tyypillistä eri vaiheiden lomittuminen. Teoreettinen viitekehys toimii yhtenä lähtökohtana, joka täsmentyy ja mahdollisesti muuttuu tutkimuksen edistyessä. (Hirsjärvi ym. 2010, 164.)

Tutkimukseen kutsuttiin aluksi viisi eri-ikäistä naisryrittäjää, jotka edustivat niin sanottuja perinteisiä naisryittäjien toimialoja. Kaksi naisryittäjistä joutui kuitenkin perumaan osallistumisensa.

Kehittämistyössä haastateltiin lopulta kolme eri alojen naisryittäjää, joista jokainen oli siirtynyt jossain vaiheessa elämäänsä palkansaajasta itsensä työllistäjiksi. Kehittämistyön empiirinen aineisto kerättiin tekemällä puolistrukturoidut teemahaastattelut kolmen naisryittäjän kanssa erikseen.

Haastatteluissa kartoitettiin muun muassa syitä miksi naisryittäjät ovat siirtyneet palkansaajasta itsensä työllistäjäksi, millaisia haasteita yrittäjyydessä on tullut vastaan sekä yrittäjien saamat rahoitusmahdollisuudet sekä verkostot ja niistä saatu mahdollinen hyöty.

Teemahaastattelussa korostetaan valittujen haastateltavien tulkintoja tutkittavasta aiheesta. Teemahaastattelussa ei edetä joidenkin tarkkojen, yksityiskohtaisten, valmiiksi muotoiltujen kysymysten kautta, vaan teemahaastattelussa voidaan väljemmin kohdentaa kysymyksiä ennalta pohdittuihin teemoihin. Teemahaastattelu sijoittuu lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun väliin, mutta on kuitenkin astetta strukturoidumpi kuin avoin haastattelu. Teemahaastattelussa on aihepiiriin tutustumisen pohjalta valmistellut aihepiirit ja teemat, jotka ovat kaikille haastateltaville samoja, vaikka niissä voidaankin liikkua hyvinkin joustavasti ilman tiukkaa etenemisreittiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemahaastattelu valittiin kehittämistyöhän siitä syystä, että haastateltavat saivat halutessaan mahdollisuuden keskustella aiheesta ja esitetyistä kysymyksistä myös vapaamuotoisesti. Teemaan liittyvien kysymysten aihepiiri on monimuotoinen, eikä naisryittäjyyteen oleviin kysymyksiin ole olemassa vain yhtä vastausta tai näkökantaa.

Vaikka teemahaastatteluun ei välttämättä tarvita valmiita kysymyksiä, tutkija oli muotoillut aihepiiriin liittyviä kysymyksiä naisryittäjille etukäteen, jotta mitään tärkeää ja olennaista ei unohtuisi kysyä.

Henkilökohtaisella haastattelulla on myös etuna se, että tutkija saa vastaukset haluamiinsa kysymyksiin heti ja haastateltava pystyi myös perustelevaan vastauksiaan ja antamaan mahdollisia lisäkommentteja.

5.3 Aineiston keruu ja viitekehys

Teoreettinen aineisto kerättiin aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta ja internetistä. Aineistossa on käytetty kirjoja, e-kirjoja, eri virastojen tilastotietoja, tutkimuksia sekä yrittäjäjärjestöjen internet-sivuja.

Teoriakehys perustuu aiheeseen liittyviin kirjallisiin lähteisiin, sähköisiin lähteisiin sekä viranomaisten tilastoihin.

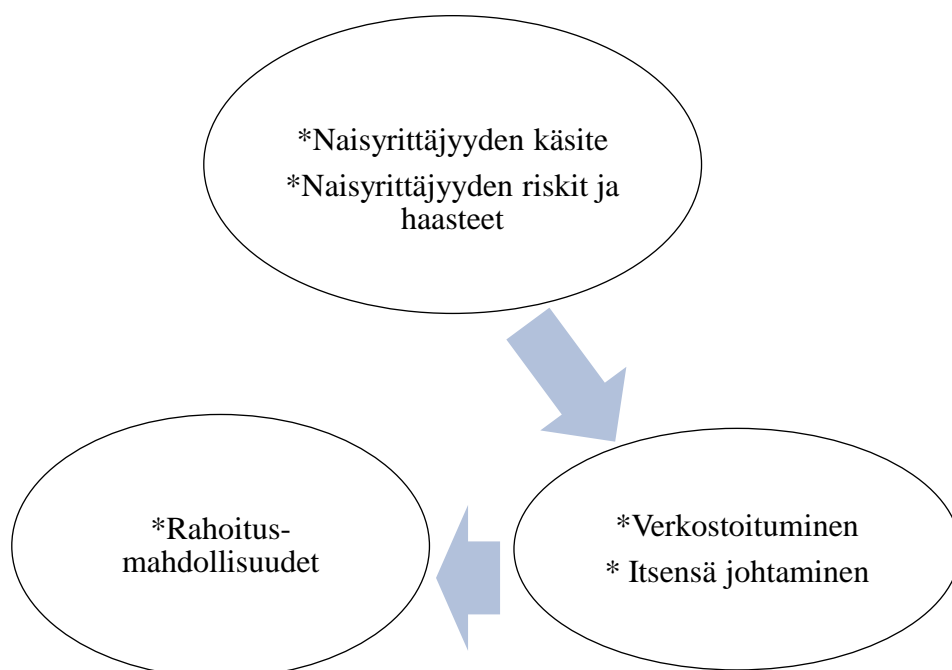
Kehittämistyössä käytetään erilaisia aineiston keruun ja analysoinnin menetelmiä sekä tekijän omaa reflektointia suhteessa aineistoihin.

Työn teoreettisessa viitekehityksessä käsitellään muun muassa naisyrittäjyyden käsitettä, sen riskejä ja haasteita.

Lisäksi teoriaosuudessa käsitellään:

- yrittäjien verkostoitumista
- erilaisia rahoitusmahdollisuuksia.

Kuvasta 8. näkee teoreettisen viitekehityksen kulun.

Kuva 8. Teoreettinen viitekehys.

5.4 Tutkimuskysymykset

Vastausta tutkimukseen haettiin seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Minkälaisen vaihtoehdon itsensä työllistäminen tarjoaa palkkatyölle.
- Miten naisyrittäjä johtaa itseään.
- Mikä on verkostoitumisen merkitys yrittäjälle.

5.5 Aineiston analyysimenetelmä

Empiirisen tutkimuksen aineistosta voidaan tehdä päätelmät usein vasta esitöiden jälkeen. Aineisto järjestetään ja tiedot tarkistetaan. Tietoja voidaan joutua täydentämään haastateltavalta ja lopuksi aineisto järjestetään tallennusta ja analyysijä varten. (Hirsjärvi ym. 2010, 221-222.)

Analyysimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysia. Sisällönanalyysissä koko aineisto käydään läpi eritellen vastauksia sekä etsien yhtäläisyyksiä ja eroja. Sisällönanalyysissä tarkastellaan tekstimuotoon muutettua aineistoa, joka voi olla haastattelun lisäksi myös esimerkiksi kirjoja, puheita tai keskusteluita. Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

5.6 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisessä tiedossa keskeisintä on luotettavuus. Luotettavuus osoitetaan tutkimusmenetelmillä, tutkimusprosessilla sekä tutkimustuloksilla. Kehittämistoiminnassa tutkimuksen luotettavuus liittyy erityisesti käyttökelpoisuuteen. Todenmukaisen tiedon lisäksi, tiedon tulee olla myös hyödynnettävissä (Toikko & Rantanen 2009, 121–122.)

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa on Toikon & Rantasen (2009, 140) mukaan tavoitteena pyrkiä mahdollisimman tiheään vastausanalyysiin, mutta toisaalta kehittämistoiminnassa joudutaan usein tyytymään myös jäsenystapaan, joka ei ole niin eksakti. Laadullista aineistoa lähestytään kysymysten asettelun näkökulmasta, eikä tässä tilanteessa ole tarkoituksenmukaista edes analysoida kaikkea haastatteluilla saatua informaatiota.

Kaikki haastattelussa saadut vastaukset on käyty hyvin tarkasti läpi. Niistä on analysoitu yrittäjien vastaukset, sillä haastattelukysymykset olivat tehty sen mukaan, että tutkija saa vastaukset juuri niihin kysymyksiin, jota tutkimus käsitteli.

Tutkimuksessa mitataan valideettia eli sitä, että tutkimus käsittelee sitä aihetta, mitä on tarkoitus mitata. (Toikko & Rantanen 2009, 122.)

Tutkimus noudatti linjaa, jonka sen oli tarkoituskin. Kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä saatiin parhaiten kerättyä tiedot, jotka olivat olennaisia tutkimuksen lopputuloksen kannalta.

Kaksi haastateltua haastateltiin henkilökohtaisesti tapaamalla, kolmas naisyrittäjä haastateltiin sähköpostitse. Tutkimuksen validiteetti on saattanut hieman kärsiä tässä kohtaa, koska kolmannelle naisyrittäjälle ei pystytty tekemään tarkentavia kysymyksiä heti vastauksen jälkeen, vaan sähköpostitse myöhemmin.

Reliabiliteetti eli luotettavuus liittyy siihen, että vastaukset ovat samantyyppisiä ja korreloivat keskenään. Reliabiliteetin keskeinen osa on toistettavuus, mikä tarkoittaa sitä, että toinen tutkija voi toistaa tutkimuksen saaden samankaltaiset tulokset. (Toikko & Rantanen 2009, 122.)

Tämän kehittämistutkimuksen haastattelut ovat toistettavissa, mikä osaltaan puoltaa juuri tutkimuksen luotettavuutta ja reliabiliteettia.

Teoreettinen ja empiirinen osuus tukevat toisiaan ja kulkevat tutkimuksen käsitteellisen viitekehyksen kanssa samaa rataa.

Tulosten luotettavuutta ja validiteettia tarkasteltaessa on huomioitavaa, että vastaajien otos jäi kovin pieneksi naisyrittäjien lukumäärään nähden.

5.7 Tutkimuskohde

Tutkimuskohdeksi valittiin alun perin viisi vapaaehtoista eri yrittäjäikäistä naisyrittäjää, joista kolme osallistui tutkimukseen. Yrittäjät haastateltiin teemahaastattelumenetelmällä.

Yrittäjistä jokainen on ollut palkkatyössä ennen yrittäjyyttä.

Tutkimus kostui aiheeseen liittyvistä kysymyksistä, jotka yrittäjät saivat lukea etukäteen sähköpostilla, koska yrittäjien aikataulut olivat hyvin kiireiset. Tällä tavoin saimme säästettyä yrittäjien aikaa.

Tämän jälkeen tapasin yrittäjät henkilökohtaisesti teemahaastattelun merkeissä siten, ettei yrittäjinä toimivien haastateltavien tarvinnut kokea vaivaa haastatteluun suostumisesta.

Yrittäjien haastattelut on nauhoitettu ja litteroitu sana sanalta tapaamisen jälkeen. Litteroitu aineisto on hyvin laaja, eikä sitä julkaista sellaisenaan missään. Aineiston säilytyksestä ja luottamuksellisuudesta vastaa tutkija.

Haastattelukysymysrunko on liitteessä 1.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Haastatteluun kutsuttiin kolme naisyrittäjää. Haastateltavat naisyrittäjät on nimetty tutkimuksessa Naisyrittäjä1, Naisyrittäjä2 ja Naisyrittäjä3, koska haastateltavien henkilöllisyyttä ei haluta julkaista.

Naisyrittäjä 1

Toimiala: Naistenvaatteiden vähittäiskauppias, erikoistuminen naisten alusasut.

Ikä: 41 vuotta

Toiminut yrittäjänä: kuusi vuotta, yritys perustettu vuonna 2010.

Yritysmuoto: Osakeyhtiö

Paikkakunta: Kouvola

Naisyrittäjä 2

Toimiala: terveydenhuollon palvelut, erikoistuminen hieronta.

Ikä: 22 vuotta

Toiminut yrittäjänä: alle vuoden, yritys perustettu vuonna 2016.

Yritysmuoto: yksityinen elinkeinoharjoittaja

Paikkakunta: Lapinjärvi

Naisyrittäjä 3

Toimiala: muualla luokittelemattomat palvelut, erikoistuminen asumisen palvelut kotitalouksille.

Toiminut yrittäjänä: viisi vuotta, yritys perustettu vuonna 2011.

Yritysmuoto: yksityinen elinkeinoharjoittaja

Paikkakunta: Helsinki.

6.1 Polku yrittäjäksi

Kaikki haastateltavat olivat olleet palkkatyössä ennen yrittäjäksi ryhtymistään. Naisyrittäjä1 oli toiminut palkansaajana noin 15 vuotta. Naisyrittäjä2 oli tehnyt palkkatöitä 3 vuotta ennen oman yrityksen perustamista ja Naisyrittäjä3 12,5 vuotta.

Yrittäjäksi ryhtymiseen vaikutti jokaisella vastaajalla monet eri tekijät.

Naisyrittäjät kertoivat aloittaneensa yritystoiminnan muun muassa satutuman kautta, innostuksen myötä tai jonkin muutoksen haluamisesta elämässä. Yrittäjyys nähtiin myös ainoana keinona työllistyä omalla alallaan. Myöskään määräaikaiset pätkätyöt eivät vastanneet omaa osaamista, eivätkä mahdollistaneet uralla etenemismahdollisuuksia.

Yrittäjyys on muhinut varteenotettavana vaihtoehtona takaraivossani lukioajoista lähtien. Keväällä 2011 sain idean yhden naisen lifestyle-yrityksestä, jossa pystyisin hyödyntämään jokaisen osaamisalueeni, harrastukseni, kiinnostuksen

kohteeni, koulutustaustani ja kaiken sen erilaisen työkokemuksen, jota minulle on kertynyt (Naisyrittäjä3, 2016).

6.2 Palkkatyön ja yrittäjyyden erot

Naisyrittäjät olivat kaikki innostuneet omasta alastaan ja asiastaan, joten yrityksen perustaminen oli luonnollinen tie päästä tekemään työtä, joka oli itselle ominaista ja konkreettista.

Kaikki vastanneet pitivät tärkeänä sitä, että yrittäjänä kaiken saa tehdä itse. Toisaalta kaikki täytyy tehdä myös itse. Palkkatyössä työajat ja tehtävät on tarkasti määritelty, yrittäjänä voi itse määritellä työviikkojen pituudet.

Vastuukysymykset nousivat myös esille jokaisen vastauksissa.

Olennaisimmat erot palkkatyön ja yrittäjyyden välillä ovat vastuu ja vastuu. Yrittäjällä on vastuu niin työntekijöistä, liikeyrityksestä, yrityksestä, taloudesta kuin henkilökohtainenkin vastuu (Naisyrittäjä1, 2016).

Naisyrittäjät kokivat myös kehitymis- ja kehittämismahdollisuuksiensa kasvaneen jopa rajattomiksi yrittäjyyden myötä verrattuna palkkatyössä oloon. Töitä saa tehdä koko persoonallaan juuri siten, kuin itse näkee parhaaksi.

6.3 Osaamisen ylläpitäminen ja itsensä johtaminen

Naisyrittäjät kertoivat myös kouluttautuneensa jonkun verran lisää, vaikka yrittäjyys alkoikin oman mielenkiinnon ja osaamisen myötä.

Ammattiosaamista pidetään yllä koulutusten lisäksi myös lukemalla alan kirjallisuutta ja pitämällä yhteyttä muihin saman alan yrittäjiin.

Itsensä johtaminen koettiin hankalaksi ja se tuntuikin jääneen työn alle.

Asiakkaita otetaan vastaan aina kun niitä on tarjolla. Vapaa-aikaakin naisyrittäjät pyrkivät järjestämään, mutta siitä huolimatta yrittäjyys oli suuri osa jokaisen vastaajan elämää.

Työasioiden karistaminen mielestä oli selkeästi usein melko vaikeaa. Kaksi vastanneista (Naisyrittäjä1 ja Naisyrittäjä3) kertoi luonteensa jo olevan sellaisia, että työasiat ovat lähes koko ajan mielessä.

Kolmas vastannut, Naisyrittäjä2, kertoi pyrkivänsä pitämään työasiat työpaikalla ja viemään mahdollisimman vähän töitä kotiin.

Naisyrittäjä2 totesi kuitenkin myös huomanneensa, että yrittäjä on jollain tapaa aina töissä ja vastuuta kannetaan myös vapaapäivinä ja lomilla.

Naisyrittäjä3 totesi, ettei edes haluakaan erottaa yrittäjyyttä omasta yksityiselämästään.

Olen elämäntapayrittäjä. Yritys kietoutuu koko ajan kaikkien elämäni, sitä ei voi erottaa muusta – enkä haluaisikaan. Asiakkaani ovat yhden tai useamman suuren elämänmuutoksen keskellä olevia ihmisiä, joten kuulen usein melko rankkojakin tarinoita. Koska olen empaattinen persoona, enkä sote-ammattilainen, työasioiden mielestä karistaminen on joskus melko vaikeaa. Lisäksi vaitiolovelvollisuuteni vuoksi en voi asiakastapauksia käsitellä muualla kuin oman pääni sisällä (Naisyrittäjä1).

Normaalielämäkin kiehtoo ja sitä on pyritty järjestämään, siitakin huolimatta, että työasiat ovat koko ajan mielessä. Vastuuta ei aina edes haluta jättää työntekijöille.

Haluan elää myös välillä ihan normaaliakin elämää, vaikka yritys onkin minulle todella tärkeä. En halua olla käytettävissä koko ajan, vaikka minun tarvitseekin olla. Kyse ei ole kuitenkaan siitä, ettenkö luottaisi työntekijöiden, vaan tietyt asiat kuuluvat minun vastualueeseeni, enkä voi niitä luovuttaa muille (Naisyrittäjä1).

Jokainen naisyrittäjästä on kuitenkin pitänyt huolen siitä, että myös vapaa-aikaa on. Vapaa-ajalla yrittäjät tekivät asioita, joista nauttivat, kuten matkustelivat, pitivät huolta kunnostaan liikkumalla, valokuvasivat ja viettivät aikaa perheen kanssa.

6.4 Rahoitus

Yritystoimintaa varten kaikkien vastanneiden naisyrittäjien rahoitusasiat hoituivat hyvin. Rahoituksen saaminen ei ollut kenellekään ongelma. Rahoituslähteinä käytettiin pankkilainaa, henkilökohtaista lainarahoitusta sekä Finnveran rahoitusta.

Rahoituksen saaminen oli helppoa, koska lähipiiristä löytyi takaaja pankkilainalle. Muutoin rahoituksen saaminen olisi varmasti ollut hankalampaa (Naisyrittäjä2).

Yksi naisyrittäjästä ei käyttänyt ollenkaan mitään ulkopuolista rahoitusta, koska ei nähnyt sille tarvetta. Eikä starttirahan saaminen tai sen hakeminen ollut mahdollista.

En ole saanut minkäänlaista ulkopuolista rahoitusta yritystoimintaani, koska aloitin sen ollessani kokoaikaisessa palkatyössä eli starttirahakaan ei siis tullut kysymykseen. Enkä

ole tarvinnut kannettavaa tietokonetta isompia investointeja yrittäjyyteni mahdollistamiseksi (Naisyrittäjä3).

Yksi naisyrittäjistä käytti henkilökohtaista lainarahoitusta, mutta sen lisäksi hän oli ottanut myös Finnveran myöntämän lainan.

6.5 Yritystoiminnan kasvattaminen

Kaikki naisyrittäjät haaveilevat yritystoimintansa kasvattamisesta. Se kuinka realistista se on, jää nähtäväksi. Uusia liikeideoita ja palvelupakettien kehittämistä pohti kuitenkin jokainen yrittäjistä.

Haaveissa on, mutta ei ole realistinen ajatus tässä taloustilanteessa kasvattaa toimintoja yhtään enempää. Talouteen liittyvät muutokset ovat tällä hetkellä kovin nopeita, eikä asioiden toteutumista voi odotella pitkään. Ratkaisujakin olisi tehtävä nopeasti. Satsauksia tehdään toki aina, kun tilanne niin vaatii (Naisyrittäjä1).

Taloudellinen tilanne, niin yrittäjän oma kuin asiakkaidenkin, nousee esiin herkästi yritystoiminnan laajentamisasioissa.

Haaveenani on, että elättäisin vihdoin jonakin päivänä itseni yritystoiminnalla, mutta se näyttää kotitalouksien taloustilanteen tiukentuessa yhä mahdottomammalta. Tarjoamilleni palveluille on huutava tarve, mutta maksukykyä ei niitä eniten tarvitseville yleensä löydy eikä kuntasektori ole vielä tunnustanut palveluitamme. Mielelläni ottaisin pari yrittäjäpartneria tarjoamaan kanssani laajempaa kokonaisuutta (Naisyrittäjä 3).

Positiivisimmin yritystoiminnan kasvattamisajatuksia mietti nuorin naisyrittäjä, jonka ajatuksissa on jo yritystoiminnan kasvattaminen.

Aikataulullisesti palvelujen laajentaminen olisi tarkoitus toteuttaa seuraavan puolentoista vuoden sisällä (Naisyrittäjä2).

6.6 Naisyrittäjyyden haasteet ja naisyrittäjyyden ennakkoluulot

Naisyrittäjät totesivat, että kaikille yrittäjille tulee eteen samanlaisia haasteita, olivat he miehiä tai naisia. Haasteet riippuvat paljon myös alasta.

Yrittäjyyden haasteet riippuvat paljon alasta, mutta esim. palveluita tarjoavan yrityksen haasteena on saada asiakkaita

ja saada asiakkaat vakiintumaan ja pysymään asiakkaina. (Naisyrittäjä 2, 2016).

Ennakkoluuloja naisena olemisesta yrittäjänä ei kukaan ollut vastanneista kokenut. Naisyrittäjänä kuitenkin koettiin olevan naisyrittäjän stereotyyppian ruumiillistuma, joka on omia arvoja toteuttava yksinyrittäjä, lähinnä sosiaalipalvelujen, kodin sisustamisen tai käsitöiden rajapinnoilla.

Naisyrittäjä1 totesi, että yrittäjyyteen kuuluvaan epävarmuuteen vaikuttaa henkilökohtaisten asioiden tasapaino. Jokainen ihminen estää epävarmuutta eri tavoin ja asioiden priorisointi on tärkeää.

Naisyrittäjä2 sanoi hallitsevansa yrittäjyyteen kuuluva epävarmuutta elämällä hetkessä. Asenne on ratkaisevassa asemassa, eikä tulevaa kannata turhaan murehtia. Hän kertoi keksivänsä kyllä jotain muuta työtä, mikäli yrityksen toiminta loppuisi asiakkaiden puutteeseen.

Naisyrittäjä3 kertoi työelämänsä olleen aina epävarmaa, myös palkkatyössä ollessaan, joten hän koki epävarmuuden sietokykynsä olevan huippuluokkaa. Hän silti toivoi, että joskus voisi olla hetken aikaa hiukan vakaammalla pohjalla.

Kaikkia naisyrittäjiä motivoi se, että he saavat tehdä työtä, josta he nauttivat.

Minua motivoi yrittäjänä se, että saan työkseni auttaa ihmisiä ja edistää ihmisten hyvinvointia. Minua motivoi myös se, että, että yrittäjänä oleminen on aavistuksen verran oman mukavuusalueeni ulkopuolella ja siitä huolimatta saan jatkuvasti huomata kuinka hienoja asioita olen pystynyt saavuttamaan yrittäjänä ja tieto siitä mitä kaikkea voinkaan vielä saavuttaa (Naisyrittäjä 2).

Motivaatiokysymyksessä nousi esiin myös se, että yrittäjänä koettiin suurena merkityksenä se, että itse voi vaikuttaa siihen millaista asiakaspalvelua tekee ja miten huomioi asiakkaat.

Myös tulotaso koettiin yhtenä tärkeänä motiivin lähteenä, tosin tuloja toivottiin tulevan enemmän.

Jokainen yrittäjyyden aspekti on motivoiva! Paitsi omassa tapauksessani tulotaso, mutta enpä toisaalta olekaan yrittäjä rahan takia, vaan toteuttaakseni itseäni ja omaa arvopohjaani (Naisyrittäjä3).

Naisyrittäjät kokivat olevansa tyytyväisiä yrittäjinä, olivat he sitten naisia tai miehiä. Yksi vastanneista ei kokenut olevansa naisyrittäjä, vaan yrittäjä.

Yrittäjänä olen tyytyväinen siihen, että minulla on omista tekemisistäni vastuu ja saan tehdä asiat omalla tavallani ja luoda yrityksestäni juuri sellaisen kun haluan. Pidän myös yrittäjyyden antamasta vapaudesta määrittää esimerkiksi omat työajat (Naisyrittäjä2).

Naisyrittäjäyys nähtiin merkityksellisempänä enemmän alan kautta, kuin sukupuolen.

Suurin merkitys on sillä, mikä ala on kyseessä. Eli suurin osa naisyrittäjistähän toimii palvelualoilla ja hoiva-aloilla. Nämä ovat luonnollisempia aloja naisille, kuin miehille (Naisyrittäjä1).

Kaksi naisyrittäjää kokivat naiseuden vahvuutena alan valinnan lisäksi myös yrittäjyydessä.

Naisena saan olla pehmo ja itkeä ja nauraa yhdessä asiakkaideni kanssa (Naisyrittäjä3).

Naiseus ei ole este menestymiselle (Naisyrittäjä1).

Nais–mies-näkökulmaa pohdittaessa eteen tuli myös koettuja eroja miesyrittäjien ja naisyrittäjien välillä.

Miesyrittäjillä koettiin olevan enemmän muun muassa kykyjä matemaattiseen ajatteluun, mutta ”nörttejä” löytyy myös naisistakin.

Miesten koettiin kuitenkin saavan olla enemmän pelkkä yrittäjä kuin naisen.

Mies saa monesti keskittyä olemaan vain yrittäjä, naisen on usein hoidettava lapset, koti ja vähintään omat vanhenevat vanhempansa yrittäjyyden ohessa. Naiset myös toteuttavat usein yrittäjyyttä omien arvojensa pohjalta, eivät yrittäjyyden itsensä takia, jolloin kasvuhakuisuus on pienempää (Naisyrittäjä3).

Miesyrittäjiä jopa moitittiin vähän myös siitä, että he ovat naisia laiskempia osallistumaan erilaisiin verkostoitumistilaisuuksiin ja yhteisiin tapaheluihin.

Olisin varmasti yrittäjänä vielä huomattavasti yksinäisempi, jos olisin mies (Naisyrittäjä3).

Yrittäjät ovat kokeneet myös kateutta ja muiden pelkoa siitä, että yrittäjä esimerkiksi tienaisi liikaa.

Yleinen mielipide on sitkeästi edelleen se, että kaikki yrittäjät ovat enemmän tai vähemmän riistäjiä, jotka vain koetta-

vat nyhtää muilta rahat pois. Hyvää tulosta ei ainakaan saisi tehdä eikä yritystään saisi oikein markkinoidakaan. Näin on siitä huolimatta, että jos Suomessa suhtauduttaisiin myönteisemmin yrittämiseen, siitä hyötyisi koko yhteiskunta (Naisyrittäjä3).

6.7 Verkostoitumisen tärkeys ja kilpailijat

Verkostoituminen koettiin äärimmäisen tärkeäksi ja hyödylliseksi. Se nähtiin keskeiseksi tavaksi toimia, erityisesti yksinyrittäjäyys koettiin yksinäiseksi. Verkostoitumisen kautta saatiin myös oppia muilta yrittäjiltä.

Paras vaste tulee siinä, kun on mukana hyvässä verkostossa, joka ei tee samaa duunia kuin itse. Eri alojen yrittäjiltä saa todella paljon hyviä ideoita omaan toimintaan. Olen kehittänyt oman yrityksen toimintamallia verkostojen kautta saatujen vinkkien myötä (Naisyrittäjä1).

Oman alan kilpailijoiden seuraaminen koettiin tärkeänä alan kehityksen kannalta ja vinkkienkin saamiseksi.

Suoria kilpailijoita seuran aktiivisesti etenkin somessa ja muussa mediassa sekä ammatillisen yhdistyksemme toiminnan parissa. Monia palveluiltaan ”läheltä liippaavia” yrityksiä seuran niin ikään aktiivisesti myös somessa (Naisyrittäjä3).

Seuran kilpailijoita ehkä turhankin paljon. Uskon sen osittain johtuvan myös siitä, että olen uusi alalla ja yrittäjänä. Pysin kuitenkin tekemään ”omaa juttuani” ja uskon omaan tekemiseeni (Naisyrittäjä2).

Samalla omalla linjalla on myös pidempään yrittäjänä toiminut naisyrittäjä. Vaikka kilpailijoita seurataan, niin heitä ei haluta matkia.

Fokus ja energia pidetään kuitenkin oman yrityksen kehittämisessä eikä kopioida suoraan kilpailijoita. Silloin kun yrityksen fokus on omannäköistä, niin se on helpompaa allekirjoittaa ja myydä myös asiakkaalle (Naisyrittäjä1).

6.8 Paluu takaisin palkkatyöhön

Paluuta takaisin palkkatyöhön ei suunnittele, eikä edes haluaisi, kukaan yrittäjistä, ellei olisi ihan pakko. Pakkotilanteeseen jouduttaisiin pääasiasa taloudellisen tilanteen vuoksi.

Taloudellisesti ajatellen voisin palata takaisin palkkatyöhön, mutta henkisesti en. Yrittäjänä työni on hyvin erilaista ja eri alaa kuin aiempi työ. Koen, että tämä työ on paljon kehittävämpää jo henkisesti (Naisyrittäjä1).

Yksi vastanneista pohti sitäkin, että varjostaako yrittäjyys palkkatyöhön paluuta liiaksi.

Toisaalta palkkatyöhön palaaminen voi olla mahdotonta, rekrytoijat suhtautuvat todella penseästi yrittäjiin, vaikka voisi kuvitella ihan muuta (Naisyrittäjä3).

6.9 Yrittäjän tuki ja asema Suomessa

Yleinen mielipide naisyrittäjiltä oli se, että yrittäjiä ei tueta tarpeeksi Suomessa. Yrittäjät kokevat, että heitä ei aina huomioida tasaväkisesti ja yrittäjien tukemiseen saattaa vaikuttaa yrityksen koko.

Olen havainnut, että yrittäjien saamaan tukeen liittyy valittavan usein se, oletko pienyrittäjä vai isomman organisaation edustaja.

Jotenkin tuntuu siltä, että kohtelu on erilaista sen mukaan minkä kokoinen tulos yrityksellä on. Mielestäni tuen tulisi olla samanlaista kaikille ja myös pienyrittäjät kaipaavat ja tarvitsevat tukea (Naisyrittäjä1).

Tukea on toki myös saatu, muun muassa palkkatuen myötä, mutta tuen löytymiseksi on jouduttu käyttämään verkostoja.

Henkilökohtaisesti minua ja yritystäni on tuettu hyvin. Minulle on tarjottu muun muassa palkkatuen mahdollisuutta. Tosin löysin tiedot ensin näistä mahdollisuuksista oman yrittäjäverkoston kautta (Naisyrittäjä1).

Tukea yrittäjät kaipaavatkin, sillä Naisyrittäjä3 totesi, että vuonna 2011 peräti joka viides yksinyrittäjä eli köyhyysrajalla.

Tuskin tilanne on siitä ihan hirveästi parantunut, ei ainakaan omalla kohdallani. Tarvitaan rakenteellista uudistumista ja yrittäjyyden edellytyksiä pitää vahvistaa esimerkiksi lisäämällä paikallista sopimista (Naisyrittäjä3).

PK-yritysten verotus on myös asia, johon toivottiin muutosta.

Verotusta tulisi ehdottomasti uudistaa, jotta yritykset, pääomat ja omistajuus pysyvät Suomessa. Rahoitusmahdollisuuksia pitäisi uudistaa ja työmarkkinoiden joustavuutta lisätä (Naisyrittäjä3).

6.10 Yhteenveto

Tutkimusta tehdessä hyvin pian tuli havaituksi, että teoreettinen ja empiirinen osuus osuivat yksiin todella monessa kohtaa.

Yrittäjien vastaukset vastasivat lähes täysin teoreettisia osuuksia. Välillä jopa lähes sanantarkasti, vaikkei tutkimukseen osallistuneilla ollut tietoa teoreettisesta tekstistä.

Kaikki haastatellut naisyrittäjät olivat siirtyneet yrittäjäksi suoraan palkkatyöstä. Jokaisella olisi ollut töitä palkansaajana, mutta yrittäjyys oli silti sen verran kiehtovaa, että tie itsensä työllistäjinä oli alkanut.

Lisäksi yrittäjät näkivät yrittäjyyden olevan paras keino työllistyä parhaiten omalla alallaan. Myös halu edetä uralla oli yksi yrittäjyyteen johtaneista motiiveista. Yrittäjät kokivat kehitymis- ja kehittämismahdollisuuksiensa kasvaneen lähes rajattomiksi yrittäjyyden myötä.

Muita selkeitä motiiveja olivat vapaus valita omat työaikansa, joka ei palkansaajana aina noin vain onnistu. Lisäksi tärkeä motiivi oli se, että naisyrittäjät saivat tehdä työtä, josta todella nauttivat.

Myös tulotaso oli tärkeä tekijä yrittäjyyden motiiveista, vaikka useamman kerran esille nousi se, että yrittäjän tulot eivät päästä huimaa. Silti töitä haluttiin ja jaksettiin tehdä, koska yrittäjyys koettiin niin suurena osana omaa elämää ja keinoja toteuttaa itseään ja omia arvovalintojaan.

Yrittäjäksi ryhtyneet naiset olivat kaikki hyvin innostuneita aloista, joille olivat päätyneet. Se, että nauttii työstään, vaikuttaa väistämättä positiivisesti siihen, että työn tekeminen on mielekästä, itselle ominaista ja konkreettista. Se näkyy myös hyvänä asiakaspalveluna, tyytyväisinä asiakaskontakteina ja referensseinä.

Eniten huolta ja mieltä painoivat itsensä johtamisen alueet. Itsensä johtaminen jäi monesti työn teon alle ja yrittäjät tunnustivat, että yritystoiminta kietoutuu niin läheisesti koko elämään, että itsensä johtaminen koettiin hankalaksi. Työasioiden karistaminen mielestä on usein kovin hankalaa vaikeaa. Naisyrittäjät kertoivat jo perusluonteensa takaavan sen, että työasiat ovat lähes koko ajan mielessä.

Vapaa-aikaa haluttiin järjestää, osa pystyikin sitä järjestämään, mutta silti yrityksen asiat pyörivät lähes koko ajan mielessä.

Itsensä johtaminen on tänä päivänä hyvin hankalaa niin palkansaajalle kuin yrittäjällekin, sillä kiireinen työelämä, vähennetyt resurssit ja taloudelliset tilanteet pakottavat keskittymään lähestulkoon pelkästään vain olennaiseen, jolloin itsestään huolehtiminen herkästi jää kakkossijalle.

Taloussasiat mietityttävät varmasti jokaista aloittavaa yrittäjää. Positiivista oli huomata, että haastatellut naisyrittäjät eivät kokeneet rahoitusasioi-

den hoitumisen olleen hankalia. Jokaisen naisyrittäjän rahoitus oli onnistunut odotusten mukaisesti.

Myös Finnveran myöntämää lainamahdollisuutta oli käytetty, vaikka niin sanottua edullisempaa naisyrittäjyyssainaa ei enää ollutkaan saatavilla. Oma rahoitus oli tärkeässä osassa, kuten myös perinteisempi pankkilaina. Starttirahaa ei käyttänyt kukaan naisyrittäjistä. Yksi sellaisen mahdollisuutta oli pohtinut, mutta myöntämisehtojen vuoksi, hän ei sitä voinut edes hakea.

Rahoitusasiat on tehty yrittäjille selkeiksi ja monipuolisiksi. Jokaiselle yrittäjälle löytyy varmasti oikea rahoitusväylä, tärkeintä on pitää huoli siitä, että yrityksen ja yrittäjän maksukyky säilyy.

Jo naisyrittäjyyden historiassa naisten harjoittamaa yrittäjyyttä pidettiin pääasiassa ”puuhasteluna”. Naiset ompelivat, korjasivat, leipovat, tekivät ruokaa tai siivosivat. Naisten uskottiin tyytyvän tähän ja moni nainen tekikin niin, yritystoiminta pysyi pienenä.

Tämän päivän naisyrittäjillä on kuitenkin mahdollisuudet kasvattaa yritystään erilalla. Jokaisella haastatellulla naisyrittäjällä oli olemassa haave oman yritystoiminnan kasvattamisessa. Toisaalta nykyinen heikko taloustilanne heijastuu kasvuhaaveisiin, sillä vaikka haaveita yritystoiminnan laajentamiseen oli, realistiset pohdinnat taloustilanteesta ovat vielä kasvun esteenä.

Tämä ilmiö näkyy myös teorian puolella, sillä suurin osa naisyrittäjien yrityksistä on pieniä yksinyrittäjien yrityksiä tai mikroyrityksiä eli alle 10 hengen yrityksiä.

Ennakkoluulot, jotka varjostivat jo 1800-luvun yrittäjänaisia, eivät tämän päivän naisyrittäjiä ole kohdanneet. Kukaan haastatelluista naisyrittäjistä ei ollut kokenut ennakkoluuloja yrittäjänä olemisesta sen vuoksi, että on sukupuoleltaan nainen. Ei edes siitä huolimatta, että yrittäjä toimi stereotyyppisesti naisten hallitsemalla alalla tai toimii ja käyttäytyy kuin naisten oletetaan käyttäytyvän kuten esimerkiksi empaattisesti ja tunteensakin näyttäen.

Haastatellut naisyrittäjät eivät lokeroineet itseään vain naisyrittäjiksi vaan yrittäjiksi.

Eniten erot nais- ja miesyrittäjien välillä näkyvät alan valinnassa. Kaikki tutkimukseen haastatellut naisyrittäjät vahvistivat käsitystä perinteisistä naisten aloista. Naisyrittäjät toimivat palvelu-, terveys- ja kotiin ja asumiseen liittyvillä aloilla. Henkilöpalveluja tarjoavalla alalla toimi lähes 30 prosenttia naisyrittäjistä vuonna 2011. Kaupan alalla toimi yrittäjänä naisista yli 16 prosenttia vuonna 2011 ja terveys- sekä sosiaalipalveluja tarjosi lähes sama määrä eli 15,5 prosenttia naisista. Nämä prosentit kertovat siitä, että vaikka naisyrittäjät toimivat edelleen samoilla toimialoilla kuin vuosisatoja sitten, ovat alat myös kehittyneet.

Naisyrittäjät kokivat myös, että yrittäjyyteen kuuluva epävarmuus koskettaa samoin niin miehiä kuin naisiakin yrity maailmassa.

Epävarmuutta hallittiin elämällä hetkessä, murehtimatta turhaan tulevaa. Tämän päivän työelämässä jo palkansaajana oleminen on hyvin epävarmaa yritysten tarkistaessaan resurssejaan, vähentäessään väkeä pitääkseen yritystoiminnan kannattavana.

Hienoa on se, että tasa-arvo näyttäytyy tässä asiassa ja menneiden naisyrittäjyyden haamuista ja arvostuksen puutteesta on päästy tähän päivään, jolloin sekä naiset että miehet voivat toimia sukupuolestaan riippumatta yrittäjinä, yritysjohtajina tai yritysten hallituksissa.

Verkostoitumisesta puhutaan myös tänä päivänä paljon enemmän kuin aiemmin, vaikka erilaista verkostoitumista on ollut aina. Tärkeitä verkostoitumisväyliä ovat erilaiset yrittäjäjärjestöt, kollegat, muut alueella asuvat yrittäjät sekä myös sosiaalisen median tuomat mahdollisuudet verkostoitua.

Haastatellut naisyrittäjät kokivat verkostot ja verkostoitumisen hyvin tärkeäksi osaksi yrittäjyyttä ja omaa työtä. Ilman verkostoja erityisesti yksin yrittävät naiset olisivat kokeneet olonsa hyvin yksinäisiksi, koska työmaalla ei ole toista kenen kanssa jakaa kokemuksia. Verkostoissa on yleensä samanhenkisiä, vaikka ei välttämättä samalta alalta olevia yrittäjiä, jotka ymmärtävät ja tukevat.

Verkostoitumisen lisäksi myös kilpailijoiden toimia seurataan alan kehityksen vuoksi, trendien ja vinkkien saamiseksi. Myös varmuutta omalle yrittäjyydelle haetaan yrittäjiltä saatujen vinkkien avulla.

Kilpailijoita ei kuitenkaan kopioida, vaan yrittäjät tekevät asiat kuten itse tekevät. Omannäköistä yritystä, joiden itse tehtyjen päätösten ja ideoiden takana seisoo, on helpompi luotsata eteenpäin.

Verkostojen tuomasta tuesta naisyrittäjät kiittivät muun muassa silloin, kun tarvitsivat apua byrokratiasta. Naisyrittäjät kokivat, ettei yrittäjiä tueta tarpeeksi Suomessa.

Tietoa muun muassa palkkatuesta on saatu ensin verkostojen kautta, jonka jälkeen asiat ovat kyllä hoituneet oikeissa virastoissa.

Kehittämistyön tarkoituksena oli tutkia palkansaajan siirtymistä itsensä työllistäjäksi.

Tutkimuksen teoreettinen osuus ei tuottanut kovinkaan paljoa uutta tietoa paljon tiedossa oleviin yrittäjyysaspekteihin.

Teoreettisessa osuudessa selvisi, että yrittäjäksi ryhtyminen ei ole vaikeaa.

Aloittaville yrittäjille on tarjolla paljon erilaisia neuvontapalveluja, joissa neuvotaan muun muassa millainen yhtiömuoto omalle yritystoiminnalle olisi kaikkein paras.

Yksi suositeltava käytettävissä oleva neuvontapalvelu niin aloittavalle yrittäjälle, kuin jo toiminnassa olevalle yrittäjälle, ovat yrityskummit eli mentorointi. Mentorointi, jotka ovat kokeneita yritysmaailman ammattilaisia, antavat mentoroitaville suoraa ja luottamuksellista vertaistukea ja neuvoja.

Yrityksen rahoitus voidaan hoitaa oman pääoman lisäksi vieraalla pääomalla, joka voi olla esimerkiksi pankkilainaa, sijoitusyhtiöiden luottoja, rahoitusyhtiöiden rahoituksia tai julkisia tukia.

Työn aihe ja fokus rajattiin koskemaan naisyrittäjyyttä ja naisten mahdollisuuksia työllistää itsensä oman yrityksen kautta. Tähän pureuduttiin empiirisessä osassa kvalitatiivisella tutkimuksella ja tiedot kerättiin naisyrittäjiltä puolistrukturoiduilla haastatteluilla.

Työlle asetettu tavoite täyttyi. Tutkija sai paljon monipuolista ja ajantasaista tietoa yrityksen perustamistoimista sekä eri tietoja yrittäjyydestä eri alojen naisyrittäjien näkökulmista monelta eri kantilta katsottuna.

Huomionarvoista oli se, että naisyrittäjät ovat tasa-arvoisia miesyrittäjien kanssa, eikä sukupuolella ole yrittäjyydessä merkitystä, vaikka monet alat mielletään naisten tai miesten aloiksi. Missään ei ole kuitenkaan sanottu ettei mies voisi perustaa kotisiivousyritystä tai nainen autokorjaamo.

Kehittämistyötä tehdessä tulokset kertoivat koko ajan sitä, että suurin osa naisyrittäjistä on yksinyrittäjiä.

Olisi kiinnostavaa tehdä jatkotutkimus siitä, miksi saman alan naiset eivät yritä yhdessä, vaikka verkostoituminen on heille tärkeää.

Jatkotutkimuksessa voitaisiin käsitellä naisyrittäjien yhdessä perustamia yrityksiä ja selvittää, mitä ovat voimavarat, vahvuudet ja heikkoudet kahden tai useamman naisen perustamisissa yrityksissä. Samalla voitaisiin selvittää syitä, miksi naiset ovat yksinyrittäjiä.

Toinen jatkotutkimuksen aihe voisi olla naisyrittäjien itsensä johtamisen keinot ja mahdollisuudet. Myös keinoja, miten itseään voi johtaa silloin, kun tilanne ei sitä salli olosuhteista tai muista syistä johtuen, olisi mielenkiintoista selvittää.

6.11 Itsensä työllistäminen palkkatyön vaihtoehtona

Kaikki naisyrittäjät olivat perustaneet yrityksen siirtymällä yrittäjiksi suoraan palkkatöistä. Työttömyyden uhka ei tähän ajanut, vaan syitä ryhtyä yrittäjiksi olivat muun muassa halu kehittyä omalla urallaan, jota ei koettu mahdolliseksi palkkatöissä sekä omien ura- ja ala-haaveiden toteuttaminen.

Yrittäjyydessä naisia motivoi kehittämismahdollisuuksien lisäksi vapaus valita omat työaikansa, jonka myötä perheen ja työn yhteensovittaminen on helpompaa.

Yrityksen perustaminen oli ollut helppoa ja rahoitus oli hoitunut toivotunlaisesti.

Kukaan yrittäjästä ei palaisi palkkatöihin, ellei taloudellinen tilanne olisi niin huono, että olisi pakko.

6.12 Naisyrittäjien itsensä johtaminen

Suurin ero nais- ja miesyrittäjien välillä tuntui olevan naisyrittäjien kokemus huoli itsensä johtamisesta.

Naiset stressaavat selkeästi miehiä herkemmin niin työ- kuin kotiasioita. Töihin ja yritykseen liittyvät asiat ovat mielessä koko ajan, myös vapaa-aikana tai perheen kanssa. Aina ei työasioita edes haluttu karistaa mielestä, vaikka siihen olisi ollutkin mahdollisuus.

Naisyrittäjät halusivat kuitenkin johtaa itseään edes jollain keinoin ja omaa oloa pyrittiin parantamaan pitämällä silloin tällöin myös vapaapäiviä. Täyttä vastuuta työtehtävistä ei kuitenkaan haluttu tai uskallettu antaa työntekijöille edes vapaapäivinä, vaikka luottoa työntekijöihin kuitenkin oli.

6.13 Verkostoitumisen merkitys

Vertaistukea yrittäjät saivat erilaisten verkostojen ja muiden yrittäjien kautta. Naisyrittäjät tiedostivat ja kertoivat verkostojen ja erityisesti vertaistuen olevan hyvin tärkeä osa yrittäjyyttä.

Varsinkin yhä enemmän lisääntyvissä määrin olevat yksinyrittävät naisyrittäjät kokevat olonsa hyvin yksinäisiksi ilman verkostojen antamaa tukea.

Naisyrittäjien verkostoihin kuuluu sekä oman alan että erityisesti muiden alojen yrittäjiä. Muiden alojen yrittäjiltä koettiin saatavan paljon sellaisia vinkkejä ja ideoita, joita ei itse aina edes osannut ajatella.

Myös sosiaalisen median tuomat mahdollisuudet ovat helpottaneet verkostoitumista yrittäjillä, joilla ei siihen normaalisti olisi aikaa.

7 POHDINTAA

Kehittämistyötä tehdessä eteen tuli useita haasteita. Työn tekeminen oli lopulta yllättävän pitkä, osittain jopa vaativa, mutta myös antoisa prosessi.

Yrittäjähaastattelujen tekeminen vei paljon aikaa, sillä kaikki naisyrittäjät olivat yksinyrittäjiä ja hyvin kiireisiä oman työnsä parissa. Eli sopivan haastatteluajan löytyminen oli haastavaa. Muutaman kanssa jouduimme perumaan ja sopimaan uudet ajat.

Aluksi haastateltavia naisyrittäjiä piti olla viisi, mutta kahden yksinyrittävän naisyrittäjän kanssa emme mitenkään löytäneet sopivaa aikaa haastattelulle. Yrittäjillä oli terveydellisiä sekä taloudellisia ongelmia, joten totesimme, että haastattelun sijaan annamme aikaa vapaa-ajalle ja itsensä hoitamislle.

Huomasin haastatteluja tehdessäni, että naisyrittäjien samanlaiset kokemukset tukivat toisiaan ja sitä, että kolme naisyrittäjää oli tarpeellinen määrä työn tekemiseen.

Oleellisesti opinnäytetyön teoriaan vaikuttivat myös nykyisen hallituksen toimet työllisyyden parantamiseksi.

Aloittaessani kehittämistyön opiskelujeni alussa, eivät hallituksen toimet olleet vielä edes käynnissä, joten en niitä edes ollut alun perin miettinyt sisällyttäväni työhön.

Syksyllä 2016 Alivaltiosihteeri Martti Hetemäen johtama työllisyysryhmä toimitti hallitukselle esityksensä työllisyyden parantamiseksi. Ansiosidonnaisen päivärahan käyttäminen starttirahana olisi ollut todella kannustava asia työttömien siirtymisessä yrittäjiksi.

Joulukuussa 2016 hallituksen tekemä esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 13 luvun 6 § muuttamisesta ja 1 luvun 4 § muuttamisesta on jäänyt pöydälle ja asian käsittely keskeytettiin 7. joulukuuta 2106.

Jännittyneinä odotan itsekin, mikä tulee olemaan lopputulos. Työttömyysturvan muuttaminen starttirahaksi kiinnostaa kovasti ja se antaisi itsellekin kenties rohkeuden siirtyä palkansaajasta tai työttömyydestä itsensä työllistäjäksi.

Haasteena niin kehittämistyön tekemisessä, kuin elämisessä, on siis jatkuva muutos työllisyydessä, työttömyydessä sekä hallituksen toimissa, jotka vaikuttavat oleellisesti siihen, miten työtön pystyy tekemään itselleen työpaikan.

Työn yksi tärkeimmistä lähtökohdista oli selvittää itselleni olisiko minulle yrittäjyys vaihtoehto palkkatyölle tai työttömyydelle. Yrittäjyys on aina kiinnostanut, ehkä osaksi myös siksi, että olen kasvanut aikuisuuteen ja osan aikuiselämäänikin perheyrityksen rinnalla.

Työtä tehdessäni ajatus yrittäjyydestä välillä kirkastui ja välillä himmeni. En pelkää kovaa työtä, etenkin kun työ olisi sellaista, josta itse nauttii. Ajatus siitä, että voin itse määritellä työajat, kiehtoo myös. Jos jäisi hetkeksi aikaa joskus myös lapsille.

Toisaalta taloudellinen epävarmuus kalvaa mieltä. Mitä jos asiakkaita ei olekaan, mitä jos vuokrat nousevat yhtäkkiä, mitä jos jotain suurempaa tapahtuu, eikä taloudellisesti ole pystynyt varautumaan siihen.

Koko matkan työtä tehdessäni luin paljon lehtiä, muun muassa Helsingin Sanomia, Kauppalehteä, Talouselämää sekä myös yrittäjyyteen liittyviä artikkeleita.

Eteeni tuli huolestuttavan paljon artikkeleita yritysten ongelmista, lähinnä taloudellisista. Konkurssiutiset ja yritysten yhteistoimintaneuvottelu-uutiset hätkähdyttivät joka kerta ja saivat miettimään, että mitä itse voisi tehdä toisin, jotta välttäisi saman kohtalon mahdollisesti oman yrityksen kanssa. Vaikka positiivinen linjaus onkin ollut vuoden 2016 aikana menossa siinä, että konkurssien määrät ovat vähentyneet.

Koen, että yrittäjyys vaatii rohkeutta, ja olen miettinyt sitä paljonkin. Rohkeudesta puhuivat myös haastattelemi naisyrittäjät joista jokainen oli hyvin varma päätöksestään. Rohkeutta heillä ainakin oli riittänyt. Kahden naisyrittäjän rohkeus oli vienyt heidät jo vuosien yrittäjäuralle ja uskon, että kolmaskin yrittäjä, joka käynnisti yritystoimintansa vasta tänä vuonna, tulee pääsemään pitkälle, sen verran runsaasti hänelläkin on kunnianhimoa.

Työtäni tehdessä juttelin myös monen muun pitkänlinjan yrittäjän kanssa aiheesta. Heistä jokainen sanoi samoja asioita, kuin haastattelemi naiset. Kukaan ei ollut katunut valintaansa ryhtyä yrittäjäksi. Erityisesti oman työn ja ajan vapaus sekä oman itsensä ”herrana” tai ”ladyana” oleminen olivat sellaisia asioita, joista kukaan ei ollut valmis enää luopumaan, ainakaan kovin helpolla.

Havaitsin myös sen, että yrittäjyyteen kuuluu muutakin kuin oman ajankäytön tai työn vapaus. Itsensä johtaminen oli asia, josta jokainen haastattelemi naisyrittäjä totesi, että sen asian voisi tehdä paremmin.

Terveydelliset seikat varjostivat myös yhden naisyrittäjän elämää ja arkea, mutta siitäkin huolimatta hän on jaksanut puurtaa ja tehdä töitä. Vapaatakin yrittäjä saa, kun huolehtii, että asiat toimivat myös yrittäjän vapaa-aikana. Samaa totesi vuoden valtakunnalliseksi yrittäjänaiseksi va-

littu Sisustustalo Kodinonnen omistaja Johanna Närvä Ylen radiohaastattelussa. Hän totesi, että yrittäjänkin on pakko pitää lomaa.

Minua lohdutti myös kokemus siitä, että menestyvä yrittäjä Närväkin hermoili toisinaan siitä, riittävätkö asiakkaat. Tämä toimii yhtenä esimerkinä minullekin siitä, että yrittäjän on otettava todellakin riskejä, mutta uskoessaan asiaansa ja alaansa, hän menestyy, tavalla tai toisella.

Oli kyseessä sitten naisyrittäjä tai miesyrittäjä. Jokaisella on edessään haasteita omalla yrittäjyyspolullaan, haasteet vain vaihtelevat persoonan, taloudellisen tilanteen, alan ja ajankohdan mukaan.

Tutkimuksen tarkoituksena ei ollut arvottaa tai laittaa järjestykseen sitä ovatko miehet tai naiset toinen toistaan parempia yrittäjiä, vaan sitä, miten nainen voi pärjätä yritysmaailmassa omilla arvoillaan, taidoillaan ja tiedoillaan. Kuitenkin totuus on se, että naiset ja miehet ovat erilaisia. Niin tutkimustuloksissa kuin teoriaosuudessakin tuli esille perheen merkitys naisille ja naisyrittäjille. Lasten kanssa halutaan viettää aikaa, mutta samalla mielessä on huoli perheen taloudellisesta pärjäämisestä. Mikäli perheen toinen puoliso on työtön tai pienipalkkaisessa työssä, on yrittäjän tehtävä kahta enemmän töitä. Perhe jää väkisinkin sivustaseuraajiksi. Naisyrittäjän mielessä kalvaa koko ajan huono omatunto. Olit kotona, mieli karkaa työmaalle ja yritykseen. Kun olet työpaikalla, välillä ajatukset karkaavat perheeseen.

Minua ei liiemmästi yllättänyt tutkimustuloksissa sekään, että naisyrittäjät kokivat itsensä johtamisen ja itsestään huolehtimisen heikoksi. Joillain naisilla on sisäänrakennettu mekanismi, joka puskee esteistä eteenpäin muusta piittaamatta. Silloin, kun naisella on intohimo ja tahto tehdä omaa työtä, perustaa oma yritys, hän tekee kaikkensa sen eteen. Oma yritys on kuin oma lapsi. Ja kuten omaa lastaan, ei yritystäkään jätetä heitteille. Jos joskus tuleekin mieleen pitää vähän vapaata, niin yrittäjä maksaa sen ensinnäkin omasta pussistaan, lisäksi hänen täytyy olla varma, että sijaisena toimii luotettava henkilö. Henkilö, joka ajattelee lähes kuin sinä. Kuulostaa helpommalta, mitä se oikeasti onkaan.

Olen tyytyväinen työni lopputulokseen. Sain paljon tietoa ja uutta informaatiota. Työni piti valmistua jo vuosi sitten, mutta sekään ei harmita, sillä joka päivä eteen on tullut uusia asioita, joita halusin työhöni mukaan. Näitä ovat muun muassa Finnveran naisyrittäjyyslainan lopettaminen, mikä on ollut yllätystieto monelle muullekin. Yksi uusimmista asioista ovat olleet hallituksen suunnitelmat. Jos työni olisi valmistunut vuosi sitten, starttirahaosio olisi erilainen. Jos työni olisi valmistunut kesällä 2016, starttirahaosio olisi erilainen. Tässä vaiheessa asiaan ei ole vieläkaan varmaa vastausta, mutta sekään ei haittaa. Nimittäin tosiasia on tutkimustulostenkin perusteella, että yrittäjäksi ei ryhdytä rahan tai maineen takia, vaan yrittäjyys on loppupelissä elämäntapa.

LÄHTEET

Aaltio-Marjosola, I. 2001. Naiset, miehet ja johtajuus. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Eduskunta. 2016. HE 209/2016 vp. Lain säätäminen. Haettu 8.12.2016.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_209+2016.aspx

Elinkeinoelämän Valtuuskunta. Eva. 2014. Yrittäjien määrä 1997–2014. Haettu 6.12.2016.
<http://www.eva.fi/tyotjatekijat/yritysten-maara-1997-2014/>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2015. Yrityksen perustaminen. Haettu 6.12.2016.
<https://www.ely-keskus.fi/web/ely/yrityksen-perustaminen#.WEkhoX1350E>

Finlex. 2016. Osakeyhtiölaki. Haettu 8.12.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

Finnvera. 2012. Finnvera luopuu kolmesta erityislainatuotteesta vuoden lopussa. Haettu 7.12.2016.
<https://www.finnvera.fi/Finnvera/Uutishuone/Uutiset/Finnvera-luopuu-kolmesta-erityislainatuotteesta-vuoden-lopussa>

Finnvera. 2016. Tuotteet. Haettu 8.12.2016.
<http://www.finnvera.fi/Tuotteet>

Finnvera. 2016 Finnvera lyhyesti. Haettu 8.12.2016.
<https://www.finnvera.fi/Finnvera/Finnvera-lyhyesti/Finnvera-Esittely>

Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara P. 2010. 15.–16. painos. Tutki ja kirjoita. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Hirvikorpi, H. 2005. Valta jakkupuvussa: naiset ja johtaminen. Helsinki: Talentum Oy

Jääkseläinen, J. 2015. Älä Yritä! Tätä sinulle ei kerrota yrittämisestä. Helsingin seudun kauppakamari. E-kirja.

KTM. Kauppa- ja teollisuusministeriö. 2005. Naisyrittäjyys. Nykytilanne ja toimenpide-ehdotuksia. Haettu 8.12.2016.
http://yrittajanaiset.fi/wp-content/uploads/2016/09/Naisyrittajyysjulkaisu_2005.pdf

Keskuskauppakamari. 2011. Yrityksen perustajan opas 2011. Helsinki: Edita Prima Oy.

Koski, J.T. & Tuominen, S. 2004. Kuinka ideat syntyvät. Luovan ajattelun käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Kurttila, M. & Aalto, P. 2015. Pomon parhaat ratkaisut. Helsingin seudun kauppakamari. E-kirja.

Lakimiesten työttömyyskassa. 2016. Työttömyysturvan yrittäjämääritelmä muuttui 1.1.2016. Haettu 7.10.2016.

<https://www.lakimiestenk.fi/ajankohtaista/41-tyottomyysturvan-yrittaja-maaritelma-muuttui-1-1-2016>

Launonen, K. 2014. Luovuus lähtee käsistä. Käytännön ohjeita värikkäämpään työelämään. Latvia: Jelgava Printing House.

Liiketoimintasuunnitelma. 2016. Rahoitus. Haettu 8.12.2016.

<http://www04.edu.fi/liiketoimintasuunnitelma/index2.asp?mida=6&fail=kehittamissuunnitelmat.htm>

Lyytinen, J. Kevytyrittäjyys on kasvava työn tekemisen malli – ”Olen säästynyt yrittäjyyden tuskilta”. Helsingin Sanomat. 18.5.2016.

<http://www.hs.fi/ura/a1463534957419>

Naisyrittäjyyskeskus. 2016. Naisyrittäjyyskeskus auttaa yrityksiä alkuun. Viitattu 7.12.2016. <http://www.nyek.fi/>

NewCo Helsinki. 2016. Opas yrittäjyyteen. Haettu 7.10.2016.

http://www.newcohelsinki.fi/application/files/8514/5467/6190/Opas_NewCo_2016_web.pdf

Ojajärvi, S. Yrittäjä joutui ottamaan kymppitonin lainan maksaakseen työntekijänsä äitiysloman kulut. Etelä-Suomen Sanomat. 17.3.2014, 4.

Ojajärvi, S. 4 vinkkiä yksinyrittäjälle. Etelä-Suomen Sanomat, verkko. 23.12.2015. Haettu 8.12.2016.

<http://www.ess.fi/yrityselamaa/2015/12/23/4-vinkkia-yksinyrittajalle1>

Oulun Yrittäjänaiset. 2015. Univaje syö yrittäjän kuormasta. Mitä yrittäjänaisen tulee tietää työkyvystä ja voimavaroista. Haettu 7.12.2016.

<http://www.oulunyrittajanaiset.fi/univaje-syo-yrittajan-kuormasta-mitayrittajanaisen-tulee-tietaa-tyokyvysta-ja-voimavaroista/>

Pyykkö, M. 2011. Minustako Yrittäjä. Helsinki. WSOYpro Oy.

Pärnänen, A., Sutela, H. 2014. Itsensätyöllistäjät Suomessa 2013. Tilastokeskus. Haettu 10.10.2016.

http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yits_201400_2014_12305_net.pdf

Raatikainen, L. 2006. Liikeideasta liikkeelle. Helsinki. Edita Prima Oy.

Rikama, S. 2015. PK-yritysten rahoitus. Haettu 7.12.2016.
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75009/6_2015_pk_yritysten_rahoytus_16032015_web.pdf?sequence=1

Rissanen, S., Tiirikainen, S. & Hujala, A. 2007. Naisyrittäjyys - hyvinvointia ja johtamista. Painotalo Seiska. Iisalmi

Ristikangas, V., Clutterbuck, D. & Manner J. 2014. Jokainen tarvitsee mentorin. Helsingin Seudun kauppakamari / Helsingin Kamari Oy ja tekijät. E-kirja.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Haettu 1.10.2016.
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Seppänen, A. 2016. Lopeta verkostoituminen. Blogijulkaisu 12.10.2016. Haettu 7.12.2016.
<https://www.parempibisnes.fi/blogi/anna-seppanen/lopeta-verkostoitminen/>

Sitra. 2016. Mistä on kevytyrittäjät tehty. Haettu 17.10.2016.
<https://www.sitra.fi/uutiset/mista-kevytyrittajat-tehty>

Sitra. 2016. Kestävää hyvinvointia edistävää liiketoimintaa. Haettu 8.12.2016. <https://www.sitra.fi/sitra/yritysrahoitus>

Sitra ja Osuuskunta Eezy. 2016. Kevytyrittäjyys itsensä työllistämisen muotona. Julkaistu 1.2.2016. Haettu 17.10.2016.
http://www.sitra.fi/julkaisut/Sitra_fi_linkitykset/Kyselytutkimus_kevytyrittajyydesta_tulokset_FINAL.pdf

Sydänmaanlakka, P. 2011. Älykäs itsensä johtaminen. Työn Tuuli – aikakauslehti. PDF. Haettu 8.12.2016.
http://henry.fi/files/611/Pentti_Sydanmaanlakka_TyonTuuli_1-2011.pdf

Tervo, H. & Haapanen, M. 2007. Miksi naisia on vain vähän yrittäjinä. Kansantaloudellinen aikakauskirja. 103. vuosikerta. 1/2007.

Tilastokeskus. 2016. Konkurssien määrä väheni 5,6 prosenttia tammi-elokuussa 2016. Haettu 7.10.2016.

http://tilastokeskus.fi/til/konk/2016/08/konk_2016_08_2016-09-21_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2015. Yritykset. Haettu 7.10.2016.

http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html

Tilastokeskus. 2015. Yrittäjistä joka neljäs yli 54-vuotias. Haettu 12.10.2016.

http://www.stat.fi/til/tyokay/2014/03/tyokay_2014_03_2015-12-11_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2016. Kaupan toimialalla eniten yritysten lopetuksia vuonna 2015. Haettu 8.12.2016.

http://www.stat.fi/til/aly/2015/aly_2015_2016-10-28_tie_001_fi.html

Toikko T. & Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere. Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Hallituksen esitys. PDF. Haettu 7.12.2016. <https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f804ed086>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Työttömyysturvalla kiinni työelämään ja yrittäjyyteen. Haettu 7.12.2016.

http://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tyottomyysturvalla-kiinni-tyoelamaan-ja-yrittajyyteen

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Työllisyyskatsaus. Haettu 7.12.2016.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78925/TKAT_Loka_2016.pdf?sequence=1

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Yrittäjyyskatsaus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 46/2012.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2010. MoniNainen ja Uudistuva naisyrittäjyys. Naisyrittäjyyden edistämistyöryhmän loppuraportti. Haettu 7.12.2016.

http://viestinta2.kpakk.fi/yty/uploads/TEM_4_2010.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. VeryNAis – Naisyrittäjien työhyvinvoinnin ja liiketoimintaosaamisen sekä yrittäjien sijaispalvelujärjestelmän kehittämishanke. Haettu 9.12.2016.

<http://tem.fi/documents/1410877/3342347/VeryNais%20naisyritt%C3%A4jien%20ty%C3%B6hyvinvoinnin%20ja%20liiketoimintaosaamisen%2023102012.pdf/da2297cf-0780-43f1-b194-be341a293750>

Työ- ja elinkeinopalvelut. 2016. Starttiraha –aloittavan yrittäjän tuki. Haettu 6.12.2016.

[http://www.te-](http://www.te-palve-)
palve-

lut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttira/ha/index.html

Vaasanseudun Kehitys Oy. 2016. Kevytyrittäjyys vaihtoehtona perinteiselle yrittämiselle. Haettu 17.10.2016.

<https://www.vasek.fi/vaasanseudun-kehitys-oy-vasek/viestinta/artikkeleita/kevytyrittajyys-vaihtoehtona-perinteiselle-yrittamiselle>

Vainio-Korhonen, K. 2002. Aihepiiri: Suomalaisen naisyrittäjyyden historia 1750-2000. Haettu 8.12.2016.

<http://www.helsinki.fi/hum/hist/elite/turku315/kvk.html>

Yle Areena. 6.10.2016. Mikä maksaa -ohjelma Naisyrittäjyyden haasteet. Haettu 12.10.2016. <http://areena.yle.fi/1-3663076>

Yrittäjät. 2014. Yritysmuodot ja vastuut. Haettu 7.10.2016.

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut-316303>

Yrittäjät. 2015. Yrittäjyys Suomessa. Haettu 7.10.2016.

<https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/yrittajyys-suomessa-316363>

Yrittäjät. 2016. Oletko valmis yrittäjäksi. Haettu 12.10.2016.

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/oletko-valmis-yrittajaksi-316168>

Yrittäjät. 2016. Yksinyrittäjäohjelma 2011 – 2015. Haettu 14.12.2016.

<https://www.yrittajat.fi/yrittajat/a/suomen-yrittajat/tavoiteohjelmat/yksinyrittajaohjelma-2011-2015-317764>

Yrittäjänaiset. 2016. Eduskunta tasaa vauvalaskua 2500 eurolla. Haettu 7.12.2016.

<http://www.yrittajanaiset.fi/eduskunta-tasaa-vauvalaskua-2-500-eurolla/>

Yrittäjänaiset. 2016. Naiset Yrittäjinä – keitä me yrittäjänaiset olemme. Haettu 7.12.2016.

<http://www.yrittajanaiset.fi/vaikuttaminen/naiset-yrittajina/>

Yrittäjänaiset. 2016. Suomen talous vaatii paukkuja naisten yrittämiseen. Haettu 10.10.2016.

<http://yrittajanaiset.fi/suomen-talous-vaatii-paukkuja-naisten-yrittamiseen/>

Yrityskummit. 2016. Yrityskummit – onnistumisen tukena. Haettu 6.12.2016. <http://www.yrityskummit.fi/>

Yritys-Suomi. 2016. Yrityksen perustamistuki maaseudulla. Haettu 6.12.2016.

<https://yrityssuomi.fi/palvelu/-/palvelu/perustamistuki>

Ytyä Naisyrittäjyyteen. 2008. Naisyrittäjyys tänään ja huomenna. Naisyrittäjyyden edistämistyöryhmän väliraportti. Haettu 7.12.2016.

http://www.yty.kpakk.fi/uploads/Naisyrittajyyden_valiraportti.pdf

YTK. 2016. Yrittäjän määrittely työttömyysturvan kannalta. Haettu 7.10.2016.

<https://ytk.fi/ansioturvan-abc/yrittajaasiat-tyottomyysturvassa/yrittajan-maarittely-tyottomyysturvan-kannalta>

HAASTATTELURUNKO NAISYRITTÄJILLE

Haastattelurunko naisyrittäjille, syksy 2015 ja syksy 2015

Kysymykset:

1. Ikä ja koulutus
2. Kuinka kauan olet ollut yrittäjänä ja mikä on yrityksesi toimiala
3. Kuinka monta henkilöä yrityksessäsi työskentelee
4. Kerro lyhyesti, miksi olet nyt yrittäjä
5. Kuinka pitkään työskentelit palkansaajana ennen yrittäjyyttä
6. Mitkä ovat oleellisimmat erot palkkatyön ja yrittäjyyden välillä
7. Oletko joutunut hankkimaan erityisiä lisätaitoja yrittäjänä
8. Miten pidät osaamistasi ajan tasalla
9. Oliko rahoituksen saaminen yritystoimintaan helppoa
10. Mitä rahoituslähteitä käytit
11. Onko haaveissa yrityksen kasvattaminen? Jos on niin, mikä on tavoite ja aikataulu
12. Jos et aio kasvattaa yritystäsi, miksi et
13. Mietitkö uusia liikeideoita
14. Miten johdat itseäsi. (Miten unohdat työasiat / pystytkö pitämään lomaa / onko vapaa-ajan saamiselle esteitä?)
15. Miten hallitset yrittäjyyteen kuuluvaa epävarmuutta
16. Miten seuraat kilpailijoita
17. Miten tärkeänä koet verkostoitumisen muiden yrittäjien kanssa, vai koetko?

18. Mitkä asiat motivoivat sinua yrittäjänä
19. Voisitko kuvitella siirtyväsi takaisin palkkatyöhön
20. Näetkö / koetko, että naisyrittäjäyys eroaa jotenkin miesyrittäjäydestä?
21. Missä asioissa olet tyytyväinen **naisyrittäjänä**
22. Mikä on naisyrittäjäydessä ikävintä, oletko kohdannut ennakkoluuloja (sukupuolen vuoksi)
23. Millaisia haasteita naisyrittäjä kohtaa?
24. Tuetaanko yrittäjyyttä mielestäsi tarpeeksi Suomessa / kotikunnassasi?
25. Millainen ihmistyyppi mielestäsi menestyy yrittäjänä
26. Mitä neuvoja antaisit aloittavalle yrittäjälle